

29. oktobari 2025 SIK-p Ataatsimeersuarnerani

Siulersuisuunerit qinigaaffimminni 2021 – 2025

nalunaarutaat

Qimusseq. Qamutit. Qimmit qimuttut. Iperaataq. Inuk. Qimmit inuat. Nipini qassarissoq atorlugu aqutsisoq.
Siulersorti ataqqisassaq, ataqqeqatigiinnermik pilersitsisoq.

Imarisai

Aallaqqaasiut	3.
Siunissami kattuffik nukittoq sunaava?	3.
Ilaasortat peqatigiiffiillu	4.
Qanoq iliorluta ilaasortagut inuusunnerulersissinnaavagut	8.
SIK-p Inuusuttai	9.
Ilaasortat amerliartulertariaqarput	10.
SIK-p allattoqarfia	11.
SIK-p Aningaasaateqarfii	12.
Isumaqatigiissutit	17.
Siulersuisuunerit suliniutaat	20.
Kattuffinnik allanik suleqateqarnissaq	22.
NFS – Nunat Avannarliit Sulisartut Kattuffiisa Suleqatigiiffiat	23.
Suliffiit, suliffissat, suliffissaaleqineq	24.
Suliffissarsiortut	25.
Avataaninganniit suliarortartut	27.
Naartunermut aningaasaateqarfik (Barselsfond)	28.
Akit qaffakkiartorneri	28.
Pilersoqatigiittussaataitanerup taamaatinneqarnera	30.
Inuiaqatigiit inuulluataarnerulernissaat.	31.
Nunatsinni inissianik sanaartorneq	32.
Mittarfiit nutaat aammalu Kangerlussuarmi mittarfik.	34.
Niuerneq suliffinnillu nutaanik pilersitsiortornissaq.	35.
Nunatta niuernikkut aningaasarsiornera.	37.
Aalisakkanik nalittorsaanissaq pisariaqarluinnarpoq.	39.
Aatsitassarsiorneq	40.
Innuttaasut ukioq 2050-imi ikilisimassapput.	41.
Qangatut kommuninut 17-inut uteqqissaagut?	43.
Qinersineq.	44.
Namminiilivinnissaq imaluunniit Free Association.	45.
Naggasiut: Ataatsimoornissaq aatsaat taama pisariaqartigilerpoq.	47.

Aallaqqaasiut

Siulersuisuunerit 3. septembari 2021 SIK-p Ataatsimeersuarnerani qinigaasut ukiunut sisanut atuunneranni suliaasimasut pillugit nalunaarutaat ukioq 2025 SIK-p Ataatsimeersuarneranut atatillugu matumuuna saqqummiunneqarpoq. Siulersuisuunernut ilaasortat nalunaarummik matuminnga saqqummiisut tassaapput: Siulittaasoq Jess G. Berthelsen, siulittaasup tullia Jokum Zeeb, siulersuisuunernut ilaasortat Else Jonna Lange, Sofie Svendsen, Ludvig Larsen, Nuunu Johansen Jerimiassen, Qulutanguaq Berthelsen, Peter B. Mølgaard kiisalu Pele-Knud Mathiessen.

Siulersuisuunerit pingaartillugu siullertut SIK-mut tunngassuteqartut saqqummiuppaat, tassa Kattuffik, ilaasortanut tunngasut, Peqatigiiffiit, aningaasaateqarfiit, kiisalu allattoqarfik. Tamakkununga attuumassuteqarmata suliffissaaleqineq, inuiaat nuttarnat, kiisalu aatsitassarsiorneq pillugu oqallinneq, isumaqatigiinniarnat sioqqullugit uani saqqummiunneqarput. Kiisalu Siulersuisuunerit ukiuni atuuffimminni anguniarsimasaminnut tunngasunik aamma saqqummiussipput. Tamatuma kingorna inuiaqatigiinnut tunngasunik politikikkut anguniagaqarnermi Siulersuisuunerit allaaserisaqarsinnarlutik naggataatigut inuiaqatigiinni aningaasarsiorneq, ilinniagaqarneq minnerunngitsumillu aatsitassarsiorneq pillugit saqqummiussaqaassapput.

SIK-p Ataatsimeersuarnerani 29. – 31. oktobari 2025 una nalunaarut tamakkerlugu atuarneqassanngimmat kajumissaarutigissavarput atuarneqareersimanissaa.

Siunissami kattuffik nukittoq sunaava?

SIK-p kattuffittut malittarisassaani 2021-mi oqaaseq ”immikkoortortaqarfik” atorunnaarlugu ”peqatigiiffik” atornerqalerpoq. Tamatuma malittarisassani allassimalernera peqatigiiffiit ilaasa assut pingaartippaat. Taamatut allanguineq sumut atorneripput aammalu qanoq iluaqutigineripput apeqqutigineqarsinnaavoq.

SIK-p naatsorsuutai naapertorlugit ilaasortat 2024-mi ikileriaqqissimapput 2023-mut sanilliullugit. Ikileriaatit annikinngillat, tassami ukioq kaajallallugu akiliisartut 132-inik ikileriasimapput. Tamannalu ajornartorsiutitut annertuutut isiginarpoq.

Kisianni Aasianni peqatigiiffik nersortariaqarpoq ilaasortai 15-inik amerleriarsimmammata. Ittoqqoortormiuni ataatsimik amerleriarsimapput. Sisimiuni ataasingajammik amerli-simapput. Sinnerilu tamarmik ilaasortakillisimapput.

Kattuffiit allat sutigut tamatigut unammisinnaagaluarpavut – sulisoqarnikkut naatsorsuus-erisoqarnikkut, feriefondeqarnikkut, inatsisileritooqarnikkut, kiffartuussinikkut, social-fondeqarnitsigut, minnerunngitsumillu illoqarfinni anginerni allaffeqarluta sukkulluunniit saaffigineqarsinnasunik il.il.

Tassa nukittussutigut. Taava SIK-mi sanngeequterput sunaava?

Ukiut aggersut pillugit apeqqutit akissutissarserusussinnaasagut sammisariaqarpavut, eqqarsaatitsinnilu sanarfillugit aallartisartariaqarlugit. Apeqqutit imaaliallaannarlugit aki-neqarsinnaanngitsut misissorneqarlutillu pilersaarusioneqaqqartariaqartut soorlu mak-kuupput:

- SIK-p inuiaqatigiinnut akisussaassuseqarnini qanoq ilillugu takutissinnaavaa?
- Ilaasortanut ilaasortanngorumaartussanullu iluaqutaassava sinerissami SIK kiffartuussivinnik aallartitsiguni – peqatigiiffilersorneq allatut aaqqissuullugu?
- Qanoq ilillugit sulisartut inuusuttut kattuffilerinermut soqutiginnilersinneqassappat?

Ilaasortat Peqatigiiffiillu

Ilaasortat ikiliartornerat

SIK-mi ilaasortanngortitsisinnaasut amerlaqaagut: Siulersuisuunerit, Peqatigiiffiit, sulisut sinniisaat, SIK-p Inuusuttai allattoqarfillu. Taamaattorli qinigaaffimmi ilaasortatta qanoq amerlitigisimanissaanik siulersuisuunerit siunnerfigisaraluaat, tassa ilaasortat 300-nik amerlisimanissaat, anguneqaqqajannilaq.

Ilaasortat	300621	300622	Amerlisut	300623	Amerlisut
Qaqortoq	237	241	4	198	-43
Maniitsoq	370	349	-21	334	-15
Aasiaat	341	321	-20	309	-12
Uummannaq	358	341	-17	330	-11
Narsaq	115	136	21	125	-11
Tasiilaq	195	195	0	188	-7
Upernavik	337	347	10	342	-5
Paamiut	136	121	-15	117	-4
Qeqertarsuatsiaat	36	35	-1	32	-3
Qeqertarsuaq	117	119	2	116	-3
Kangerlussuaq	75	66	-9	65	-2
Nanortalik	109	129	20	127	-2
Kangaatsiaq	146	142	-4	140	-1
Kangaamiut	54	58	4	58	-0
Qaanaaq	96	98	2	97	-0
Sisimiut	502	511	9	513	2
Qasigiannuit	135	124	-11	127	3
Ikerasak	40	40	0	43	3
Ilulissat	613	677	64	685	8
Nuuk	933	936	3	947	11
Katillugit	5.066	5.008	-58	4.933	-75

Ilaasortaanermut akiliut

Ilaasortaanermut akiliutip bankikkut PBS-ikkut akilerneqartarnerata pitsaaqutigaa suliffeqarfimmum aammalu illoqarfinnut nunaqarfinnullu qanorluunniit nuttartigigaluaaraanni tamanna PBS-ip apeqqutaatinngimmagu. Peqatigiiffinnut akiliut soorunami aqqit-sittariaqassaaq, peqatigiiffinnummi akiliutit tamarmik assigiinngimmata.

Ilaasortaanermut akiliutip suliffimmi aningaasarsianit ilanngaatigineqartarnera iluaquteqarlunilu sanngeequteqarpoq. Tamannami suliffeqarfimmum attuumavoq, taamaattumillu nutaamik suliffittaarsimagaanni ilaasortatut nutaamik immersuisariaqarpoq.

Maannakkut suliffeqarfiit uku akuersisimapput ilaasortaanermut akiliutinik aningaasarsiatigut ilanngaatsittoqarsinnaasoq: Nuup Bussii, Polar Seafood, Air Greenland aamma Kommuneqarfik Sermersooq. Mittarfeqarfiit uterfiginnissamaarput. Royal Arctic Line naaggaarpoq. Kisianni tassa ilaasortap soorunami nammineq aalajangigassaraa PBS ator-niarnerlugu, imaluunniit aningaasarsiatigut ilanngaatsinniarnarluni.

Ilaasortanngortunik akiliisitsiniartarneq

Ilaasortaausuttorpasuaqarpoq ilaasortanngorniarlutik immersuisunik, akiliisussanngoraangamilli sumut pisarnerput? Siulittaasup tullia arlaleriarluni oqariartorpoq ukioq iluitsungajak 1.600-t ilaasortanngorsimasut, kisiannili taamaallaat 160-it akiliisimasut. Imaappoq ilaasortanngortut 90 procentii akiliisimangillat.

Saqqummiuttakkat taama ittut Siulersuisuunerit ukiorpaalunngortuni oqaluuseraat. Oqaluuseriunnaarlugu sulissutigisariaqaleratsigu siorna GrønlandsBANKEN-imi pisortap tullia SIK-mit ataatsimeeqatigineqarpoq – tassami akiliutissat bankimi unitsinneqartartut isikkoqarmata. Taassuma upperingilaa ilaasortanngortut 90 procentiisa akiliutissaat bankimi unitsinneqartartoq – oqaatigaali pissutissaqartarlutik akiliutissanik unitsitsinissamut, kisianni taama amerlatigisunuunngitsoq.

Aap, soorunami ilaasortaajunnaartorpasuaqartarpoq aamma, tassungali tunngatillugu uagut nammineq qanoq iliuseqartussaavugut.

Kisianni qaammatit qulingiluat ingerlaneranni ilaasortanngorlutik nalunaartut 1.600-nut missiliuussinnaasatta akiliisalersimanginnerat kisitsisinngortinneqarsinnaavoq. Isertinngitsuukkagut (annaasat) 2.376.000 kronit. Affaaluunniit angusinnaagaanni sinneqarput.

Atorfeqartitsisinnaavugut allaat allamik suliaqanngitsumik ilaasortanngortut akiliisalernissaannut ikiuisussamik – sulilu sinneqarluta allarpasuaarnut pingaarutilinnut atorsinnaasatsinnut, sinnattuinnarmiittunullu. Advokatilersuinissamut, kisitsisilerituut, qarasaasialerisoq, TV-kkut paasisitsiniaanerit il.il.

Affarmik akiliuteqartarneq

Siulersuisuunerit kissaatigisimavaat affarmik akiliuteqartarneq qulaajaaffigineqassasoq, amerlaqimmata taama akiliuteqartartut.

Aningaaserisup kisitsisit nassiussimasai tunngavigalugit Peqatigiiffiit tamarmik immikkut affarmik akiliisartut allassimaffiannik nassinneqarput, qinnuigalugillu qulakkeeqqullugu taakku allassimasut ilumut affarmik akiliuteqartarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerisut. Aamma Peqatigiiffiit ilisimatitseqquneqarput affarmik akiliuteqartarnissamut pisinnaatitaanngitsut kikkunersut.

Peqatigiiffiit 20-usut eqqaasinneqaqqereerlutik akissuteqartut arfineq-marluupput.

Peqatigiiffiit paasissutissanik nassiussisut ikippallaaqimmata allattoqarfimmi suliaq unit-sinneqarpoq 11. oktobari 2024. Ilulissaniik kisitsisitaqanngikkaluamik nalunaarutigineqarpoq akulittumik affarmik akiliisartut akulikitsumik misissortarlugit. Suliamik unitsit-sinerup nalaani nalunaarutit tigusimasagut tunngavigalugit kisitsisit ima isikkoqarput:

Nuuk		Maniitsoq	
SIK-mi nalunaarsukkat	110	SIK-mi nalunaarsukkat	22
Aaqqiissuteqareersut	11	Ilinniartut	4
Aaqqisariaqartut	21	Nuussimasut	3
Ilaasortaajunnaarniartut	6	Immersuisut nutaamik	3
Akiliisimangitsut	13	Attaviginaviikkat	12
Soraarningorsimasut	1		
Mobilii attaveqanngitsut	9	Narsaq	
Mobilip normui ajortut	7	SIK-mi nalunaarsukkat	11
Mobilii allassimangitsut	6	Ilinniartut	4
Tiguneq ajoraat	3	Nuussimasut	2
Affarmik akiliuteqartussat	33	Iluitsumik akiliisartussat	1
		Affarmik akiliuteqartussat	4
Sisimiut		Qeqertarsuatsiaat	
SIK-mi nalunaarsukkat	29	SIK-mi nalunaarsukkat	3
Iluitsumik akiliisussat	7	Affarmik akiliuteqartussat	2
Nuummut nuussimasoq	1	Suliffeerussimasoq	1
Attavigisinnaanngisat	18		
Affarmik akiliuteqartussat	3	Ikerasak	
		SIK-mi nalunaarsukkat	8
Aasiaat		Affarmik akiliuteqartussat	7
SIK-mi nalunaarsukkat	12	Ilulitsunngortitsisimasoq	1
Affarmik akiliuteqartussat	12		

Akissutisiagut amerlanngikkaluartut soqutiginarqartarput. Soorlu ilaasortani affarmik akiliuteqartartuni allamut nuussimasut arfiniliupput, naluagulli sumut nuussimanersut. Soorunami attavigisinnaavagut nuuffigisaat paasiniarlugu, sulilu nunatsinniippata nutaamik immersuinissaat isumagissallutigu.

Soqutiginarqartuq taannaannaanngilaq. Aamma soqutiginarpoq paasissallugu nuussimasut procentii qassiunersut. Peqatigiiffiit peqquneqannguaratik erseqqissumik taamatut nalunaarutillit qujanarsilit. Ataani takuneqarsinnaavoq Peqatiffigiiffinni tamatuminnga nalunaaruteqartuni affarmik akiliuteqartartut 10 procentii allamut nuussimasut.

Affarmik akiliisartut nuussimasut	Nuuttut	Ilaasortat	
Sisimiut	1	29	
Maniitsoq	3	22	
Narsaq	2	11	
	6	62	10%

Peqatigiiffinneersut kisitsisit aallaavigineqartut annikkaluartut aamma soqutiginarsinnaagualarpoq ilaasortat tamakkiisut procentii qassit nuussimanersut paasissallugu. Tassami qularnangitsoq unaavoq: Ilaasortat 10 procentiisa missaanniittut Peqatigiiffimmut akilersuiffigisassarinnngisaminnut akilersuipput.

Affarmik akiliuteqartartut ilaasortat tamarmiusut 9 procenteraat. Annertuvoq, aammalu koruunit millionit affaannik SIK-p aningaasaqarneranut naleqarpoq.

Qanoq iliorluta ilaasortagut inuusunnerulersissinnaavagut?

Qeqertarsuarmi peqatigiiffimmut siulittaasuusimasoq Anda Kristiansen siornaak allagaqarpoq ernumalluni Qeqertarsuarni inuusuttut amerlanerusut ilaasortanngunngippata ilaasortaqaarniarnertik ukiuni tulluuttuni appariangaatsiassasoq, tassami takusinnaasimavaa ilaasortarpassuatik ukiuni tulluuttuni soraarninngorratilersut.

Taamaattumik immikkuullarissumik qanoq iliuuseqartariaqarpassippugut. Apeqqutit marluk siullertut misissugassaapput: SIK-p Inuusuttasa pilersinneqarnerisa kingorna ilaasortagut inuusunnerulerpat? Taamaangippat qanoq iliuuseqarniarpuq?

Inuusuit ilaasortanngortinnissaannut arlaatigut immikkut suliaqartariaqarpugut. Kisitsisillu tigummissagut arlalitsigut soqutiginaateqarput. Tassa takuneqarsinnaareerpoq 2024-mi 2014-imut sanilliullugit inuusuttut ilaasortagut ikileriangaatsiarsimasut, tassanilu pineqarput 19-iniit 30-nut ukiullit.

Aanali soqutiginaartua: Ilaasortat 31-iniit 40-t tikillugit ukiullit amerleriangaatsiarsimapput, taavalu 41-niit 44-nut ukiullit taamaaginnarlutik, 45-niilli 51-inut ukiullit ikileriangaatsiarlutik. Taava 51-iniit 53-inut ukiullit ikileriariarlutik 54-iniit 75-inut ukiullit tikillugit qummut aallarput amerliartorlutik.

Taava assiliaq taanna qanoq oqaluttuarpa? Tassami imatut paasillugu assiliaq taama iinnassapat, taava ilaasortagut:

- 19-iniit 40-nut ukiullit 303-jupput.
- 56-init 67-inut ukiullit 854-iullutik.
- Ukiut 11-it qaangiuppata 1854-it soraarningussapput.
- "Nutaat" 31-nit 40-nut ukiulinnut ingerlariaqqittussat taamaallaat 303-pput.

Taava suniarpugut? Periarfissat marluupput, tassalu 30-niit qummut ukiullit nukinnik atuiffigissavagut ilaasortanngortinniarlugit. Imaluunniit inuusunnerusut ikittuarannguit amerlanerulersinniarlugit aamma nukinnik atuiffigissavagut.

Maannakkut ilaasortagut ukiukkaarlugit qassit ilaasortaannersut takusinnaanngorlugit iluaqaaq, tullinnguutissaaq ilaasortagut kikkuuppat qanorlu ilinniarsimasuuppat il.il.

SIK-p Inuusuttai

SIK-p Inuusuttai kattuffiup inuusuttunut immikkoortorta qarfiatut 2013-imili atuutilerpoq, kisianni siulersuisuunerit nalililiipput inuusuttunut immikkoortorta qarfik ukiuni arlalinngortuni naammaginartumik ingerlasimanngitsoq, aamma ukiuni tulliuttuni malunnaatilimmik ingerlanissaa ilimanaateqanngitsoq. Taamaammat siulersuisuunerit innersuusstigaat inuusuttunut immikkoortorta qarfiup atorunnaarsinneqarnissaa, taarsiullugulu inuusuttunut tunngatillugu iliuuserisassanut allanut iliuuseqartoqarnissaata anguniarnissaa.

SIK-p Inuusuttaasa atuunneranni SIK aamma inuusuttunik amerlanernik ilaasortaqalersimannigilaq SIK-p Inuusuttaasa aallartinneqarnerata sionatigumut sanilliussilluni. Tamanna arlalippassuarnik patsiseqarsinnaavoq, kisianni oqaatigisariaqarpoq SIK-p Inuusuttaasa atuunneranni uggornaraluartumik inuusuttunik amerlanerusuik ilaasortaqalernermik tamanna kinguneqarsimanngitsoq.

Soorunami maannakkut SIK-p Inuusuttai ugguuna ilaatigut iluaqutaapput, sumiiffinni peqatigiiffinni siulersuisunut ilaasortat inuusunnerusunik taarserartitermata. Kisianni tassa SIK-p Inuusuttaasa inuusuttut amerlanerusut ilaasortanngornissaannik siunertamut ajoraluartumik iluaqutaasimannginnerat takusinnaavarput.

Ilaasortat amerliartulertariaqarput

Ilaasortaqaernerulernissarput ukiorpassuannortuni sulissutigaarput, aammalumi suliqugumorsuaq sulissutiguartussaavarput. Ilaasortaqaanngikkuttami SIK ingerlasinnaangilaq. Tamatta soqutigisariaqarparput sulii laasortaqaernerulernissarput.

Taamaattumik Peqatigiiffiit affaanni ilaasortat ikiliartornerat qanoq iliuuseqarfigniarlugu Siulersuisuunerit 2023-mi suliniutissanik ilaatigut makkuninnga siunniussaqaarput:

- Qaammatit tamaasa aalajangersimasumik sms-inik nassiussisoqartassaaq ilaasortanut PBS-ikkut akiliisarunnaarsimasunut.
- SIK App-imik pilersitsisinaanissaq misissoqqinneqassaaq.
- Ilaasortatta taarsigassarsiffigisinaanasaannik aqqissuussisoqarsinnaanera misissorneqassaaq – Tjenestemændenes Låneforening-imut assingusumik aqqissuussisoqarsinnaanera eqqarsaatigalugu.
- Suliffeqarfiit ilaat toqqakkat ilaasortat akiliutaat akissarsianit ilanngaatigineqartalersinnaanerat anguniarlugu oqaloqatigineqassapput – bankikkoortumik PBS isumalluutigisariaarullugu.
- Girokortikkut akiliuteqartarnej maannamut atuuttoq nalilersoqqinneqassaaq, atorsinnaaneruleqqullugu pitsaaneruleqqullugulu. Minnerunngitsumillu atuinarneqas-sanersoq nalilersorlugu.
- Hotlinemik, tassa telefonikkut saaffiginnittarfimmik piareersimajuartumik, pilersitsisinaanersugut takussavarput, taamaalilluni ilaasortat paaserusussinnaasaminnik akineqariaannaasunik saaffiginnissuteqaraangata ingerlaannartumik akineqarsinnaasaqqullugit.
- SIK-p qanoq tusaamaneqarnera pillugu oqaloqatigiissaagut. SIK-p tusaamaneqarneranut suut sunniuteqartarpat? SIK ullumikkornit "tuniniarluarnerujumallugu" qanoq iliussaagut?

Taavalu makku ingerlatiinnarneqassapput:

- SIK-p allattoqarfia kattuffimmi siulittaasup tullia suleqatigalugu peqatigiiffit ilaasortanngortitsinermut kajumissaarlugillu pikkorissarniassavai.
- KNR-ikkut akuttunngitsumik ussassaaruteqartarnissaq isumagineqassaaq. SIK-mut ilaasortaanerup iluaqutaanera ussassaarutitigut ersersinniarneqartassaaq.
- Nuummi suliffeqarfinnut ilinniarfinnullu pulaaqattaarneq nangingineqassaaq. Tamanna pisinnaavoq SIK-p allattoqarfiata aamma NSIP-p ataqatigiissaarineratigut.
- Sulisut sinniisaasa pikkorissarneqartarnerini ilaasortanngortitsineq sammisanut ilaattinneqartuassaaq.

Kiisalu ukioq 2024-mi makku suliniutigineqassapput:

- SIK App ukioq taanna piviusunngortinneqassaaq pisariaqarlunilu naleqquppat.
- Ilaasortanut akikillisaatinik pilersitsisoqassaaq nunatsinni, Danmarkimi Europamilu atorneqarsinnaasussanik.
- SIK-mi ilaasortaasut taarsigassarsiffigisinnaasaannik pilersitsisoqassaaq tamanna ajornanngitsumik ingerlanneqarsinnaappat.
- Hotline-mik telefonikkut attaviguarneqarsinnaasumik pilersitsisoqarsimassaaq, tamanna naleqquppat.

Tassa takuneqarsinnaavoq SIK-mi ilaasortat qanoq amerlisarneqarsinnaanerat pillugu Siulersuisuunerit suliniutaasinnaasunik amerlasuunik, ilaatigut ingerlanneqalereersimasunik, eqqarsaateqartut.

SIK-p Allattoqarfia

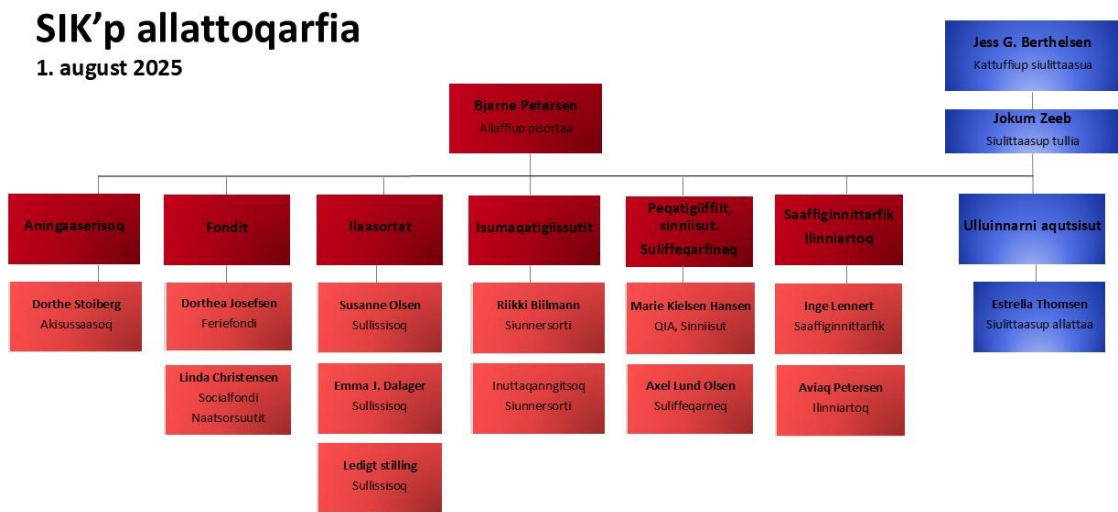
SIK-p allattoqarfiani sulisugut ilinniartittarpagut inussiarnersumik kiinnertarnissaannik aammalu sullitaminnut ajunngisaartarnissaannik, allatut oqaatigalugu ileqqorissaartumik sulineq allattoqarfimmi pingaartipparput.

Ilaasortagummi saaffiginnikkaangata nalusarparput inuttut qanoq inissisimanersut. Ilaasortaqaarpugut saaffiginnissallutik tunuarsimaartunik, immaqqa suliffimminni inissisimanertik ajorinnginnamikku, immaqaluunniit imminnut tatigivallaannginnamik. Aamma ilaasortaqaarpugut nukippassuit atoqqaarlugit pillutik pillutik sianersinnaasartunik, sungiusimannginnamikku ikiortissarsiorneq. Inoqarpoq aamma kamalereerlutik saaffiginnittartunik. Aammali Peqatigiiffiit ilaasa saaffigisarpaatigut avuunaaralutik, soorlu tamakku socialmediatigut kamassarujoortut assingalugit.

Saaffiginnittartut assigiinngitsupilussuupput. Tamaasa inissaqartippagut. Taamaattumik allattoqarfimmi pingaartinneqaqaaq una: Qanorluunniit ajortigisumik kiinnerfigineqarluta saaffigineqaraluarutta assinganik akissanngitsugut.

Taamaattumik saaffiginnittoq qanorluunniit nipeqaraluaaraangat inussiarnisaarneq, unneqqarissuuneq, oqaloqatikkuminartuuneq, eqqortumillu paasinninnerit pingaartillugit allattoqarfimmi sulisut ulluinnarni sulipput.

SIK-p allattoqarfiaa aaqqissuusaanera 1. agusti 2025 imatut isikkoqarpoq:

SIK-p Aningaasaateqarfii

Isumaginninnermut Aningaasaateqarfik

Isumaginninnermut aningaasaateqarfitsinnik atuisut malunnartorsuarmik amerliartupiloorput. Soorunami tamatuma kingunerisaanik aningaasartuutit aammattaaq qaffakkiartupiloorput, soorluttaaq aamma bilitsit akii qaffakkiartupiloorput.

Assersuutigalugu 2023-mi aningaasaliisimavugut kr. 7.460.072-t nalinginut, 2024-milu kr. kr. 9.719.040-nik aningaasaliisimalluta. Imaappoq aningaasartuutit kr. 2.258.968 qaffariarsimallutik, procentinngorlugu 30%-inik.

Isumaginninnermut Aningaasaateqarfippit kr. 3.429.359-nik amigartoorpoq. Kisianni amigartoorussatut ilimagereerparput, tassami pigisat nalillit 23 mio. kroniummata. Taamatut ingerlaannassappat ukiut arfinillit qaangiuppata aningaasat nungussapput. Taamaamat isumaqatigiinniarnissani socialfondimut qaffaalaartarnissaq pingitsoorneqarsinnaagunangilaq.

Suliffeqarfinnut tamanut socialfondimik isumaqatigiissuteqarpugut, toqqaannartumillu isumaqatigiissuteqarfingngisatsinnut Grønlands Erhverv (GE) aqqutigalugu isumaqatigiissuteqarluta. Qujanartumillu suliffeqarfiit isumaqatigiissuteqarfingnikuusagut tamarmik karsimut ataatsimoorussamik ilanngunnikuupput, Royal Greenland kisimi pinnani.

Taamatut assigiissaarinissamik suliniuteqalernitsinnut aamma pissutaavoq pisortat akuersimmata socialfondi atorsinnaagippat ilaasortatta illoqarfimmut allamut erniartortut aappaasa meeraasalu 18-it inorlugit ukiullit bilitsinut akiliunnissaanut.

Aprilimi Københavnimi Kalaallit Peqqissartut Illuata eqqaani inissianik pisiarisinnaasatsinik alakkarterivugut, arlalinnillu nassaarpugut piukkunnarsinnaasunik, Kalaallit Peqqissartut Illuannut ungasippallaangitsunik. Kisianni ajornartorsiutaalersoq unaavoq inissiat taakkua sunaaffa ukioq kaajallallugu ingineqarnissaanut piunasaqaatitaqartut. Maanakkulli misissorparput immikkut akuersissummik tunineqarsinnaanerluta.

Akuerineqassanngikkaluarutta qularnanngitsumik Kalaallit Peqqissartut Illuannut qanippallaangitsunik pissarsiniartariaqassaagut. Aamma ajunngilaq, Københavnimmi iluani angallannermut aqutit ilikkaraanni pitsaqaat.

Qaammarsaanermut Ilinniartitaanermullu Aningaasaateqarfik

2025-mi sulisut sinniisaannik pikkorisaanerit tallimat maannamut ingerlanneqareerput. Ajoraluartumik pisariaqarsimavoq pilersaarutaasumik pikkorissartitsinerit ingerlanneqartussat ataasiakkaat taamaatiinnarnissaat SIK-p allattoqarfiani sulisoqarnermut pissutsit pissutigalugit.

Sulisut sinniisaannik pikkorissartitsinerni ingerlanneqareersuni arlalinni SIK-mit siunnersorti peqatigalugu peqatigiiffimmit ataatsimik peqataasoqarpoq ilinniartitseqataasumik. Tamanna pivoq siunertaammat inuit taakku siunissami ilinniartitsisarneq ilaatigut imaluunniit tamakkiisumik ingerlattelissammassuk.

SIK-mi siunnersortinut, pikkorissartitsinerni assigiinngitsuni ilinniartitsisartunut, upernaag ilitersuisarnermut pikkorissarneq ingerlanneqarpoq. Tamatumani siunertaavoq ilinniartitsinerup sapinngisamik pitsaanerpaamik qanoq ingerlanneqartarnissaanut sakkusaminnik pitsaasunik taakku pissarsiniassammata.

Aammattaaq erseqqissarneqassaaq SIK-mi siulittaasup tullia SIK-p allattoqarfiani siunnersorti peqatigalugu SIK-p najukkani peqatigiiffiini siulersuisunut arlalinnik pikkorissartitsimmata. Pikkorissartitsinernut taakkununga atatillugu aammattaaq innuttaasunik ataatsimiisitsisoqarpoq illoqarfinnilu tikeraarfiusuni suliffeqarfinnut arlalinnut alakkaasoqarluni. 2025-mi ukiup affaani siullermi siulittaasup tulliata ilaatigut Upernavik, Uummannaq, Ikerasak, Ilulissat, Sisimiut kiisalu Qaqortoq tikeraarpai.

Siulittaasup tullia aamma SIK-mi siunnersorti aammattaaq februaarimi Qaqortumi isumasioqatigiissitsipput, tassani Qaqortumi, Narsami aamma Nanortalimmi peqatigiiffinni siulersuisunut ilaasortat katersuutsinneqarlutik. Tassani oqallisigineqarput apeqquterpassuit tamanit ataatsimut soqutiginarlut, peqataasullu isumasioqatigiissitsinermik iluarisimarrinnerarput innersuussutigalugulu aqqissuussinerit taamaattut sinerissami peqatigiiffinit peqataaffigineqartut ingerlanneqarnissaat.

Peqatigiiffiit ataasiakkaat aningaasaateqarfimmit tapiiffigineqarput nunaqarfinnut qanittumiittunut tikeraarnissaminnut. Pineqartut tassaapput Ilulissani, Nuummi aamma Narsami peqatigiiffiit.

Aningaasaateqarfiup aningaasaqarnera:

Aningaasaateqarfiup aningaasaqarnera pitsaasuvoq. Tamanna ilaatigut ukiumut 2024-mut naatsorsuutinit aamma kukkunersiuisup oqaaseqaataanit takuneqarsinnaavoq.

Sulinngiffeqarluni Angalanissamut Aningaasaateqarfik

Maannamut Sulinngiffeqarluni Angalanermut Aningaasaateqarfik makitsinikkut sulinngiffeqarluni angalanernut sulisunut aningaasaliissuteqartarpoq, apeqqutaatinnagu SIK-p isumaqatigiissutaat naapertorlugit atorfeqarneq.

Naalackersuisut aamma SIK-p 2022-mi nutaamik isumaqatigiissutaannut atatillugu (atuu-tilerpoq 1. aprili 2022-miit) Sulinngiffeqarluni Angalanermut Aningaasaateqarfimmut nutaamik pisoqarpoq; tassa isumaqatigiissut ilaannik atuisut ukiut marlukkaarlugit sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmut qinnuteqarnissaminnut pisinnaatitaaler-mata.

Isumaqatigiissutit ilaannik atuisut uku tulliuuttut pineqarput, taakku ukiut marlukkaarlugit sullinngiffeqarluni angalanissamut aningaasaateqarfimmut qinnuteqarsinnaalerput:

1. HK malillugu atorfillit
2. Meeqkerisut isumaginninnermilu ikiortit
3. Peqqinnissamut ikiortit
4. Oqalutsit

Aammattaaq SIK-p aamma Naalagaaffiup akornanni isumaqatigiissuteqartoqarpoq, tassani isumaqatigiissutit ilaannik atuisut ukiut marlukkaarlugit sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmit akiliunneqarlutik angalasinnaatitaalerlutik.

Isumaqatigiissutit ilaannik atuisut ukiut tamaasa sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmit akiliunneqarlutik angalanissaminnut pisinnaatitaalersut tassaapput Kalaallit Nunaanni teknikerit. Aaqqiissut tamanna atuutilerpoq 2025-miit, Naalakkersuisut aamma SIK-p akornanni isumaqatigiissutaalluni.

SIK-p aamma Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiissutit naapertorlugit allat atorfillit Sulinngiffeqarluni Angalanermut Aningaasaateqarfimmut angalanissaminnut qinnuteqarsinnaapput, tamanna ukiumoortumik makitsinikkut pisarpoq.

Sulinngiffeqarluni Angalanissamut Aningaasaateqarfimmit akiliunneqarluni angalanerit: SIK-p allattoqarfiata 2025-mi aggstip aallartilaarnerani sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmit akiliunneqarluni angalanissamut qinnuteqaatit atuuttut/qinnuteqarsinnaatitaasut 229-t tigusimavai. Tamatuma saniatigut qinnuteqaatit atorsinnaanngitsut arlaqartut aamma tigusimallugit.

Qinnuteqaatit atorsinnaanngitsut ilaatigut qinnuteqartunut sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmit qinnuteqarsinnaatitaanngitsunut agguataarput, isumaqatigiissutit ilaannik atuisunut ilaannginnertik pissutigalugu, sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmit akiliunneqarluni angalanissamut pisinnaatitaanatik imaluunniit siulersuisut akuersissutigisaannik malittarisassanik eqquutsitsinnginnamik.

SIK-p allattoqarfia assigiinngitsutigut sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmit akiliunneqarnissamut periarfissat pillugit ilisimatitsisimavoq, soorlu aamma sulinngiffeqarluni angalanissamut makitsinermi peqataanissamut periarfissat ilisimatitsissutigalugit. SIK-p allattoqarfia ingerlaavartumik nalilersuisassaaq ilisimatitsissutit sorliit pisariaqarnersut pillugu aamma qanoq iliornikkut ilisimatitsissutit tamakku ingerlateqqinneqartassanersut.

Makitsinikkut angalasarnerit:

2026-mi sulinngiffeqarnissamut atuuttumik piffissami juunip ulluisa 15-ianit septembarip 1-ata 2025-p tungaanut makitsinikkut angalanissamut qinnuteqartitsisoqarpoq.

Qinnuteqaatit qassit tiguneqarsimanersut, aamma qassit angalanissamik makinneqarsimanersut siulersuisunut nalunaarutigineqassaaq kisitsisit pigineqalerpata.

Aningaasaateqarfiup aningaasaqarnera:

Sulinngiffeqarluni Angalanermut Aningaasaateqarfik aningaasaateqarluarpoq, tamanna aammattaaq 2024-mut naatsorsuutini takuneqarsinnaavoq.

Soraarnerussutisiaqalernissamut Aningaasaateqarfik SISA

SISA-mi katersat erniortinnerat ukiut kingulliit pingasut imatut ataatsimut isigalugu inisssisimapput:

	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024*</u>
Aningaasaliissuteqar- nermi pissarsiat:	-716,4 mio. kr.	624,7 mio. kr.	877,1 mio. kr.*

*Aningaasaliissuteqartarnermi iluanaarutit

Ukioq 2024-mi katillugit soraarnerussutisiaqalernissamut naliliutit ilaat akileraaruserneqartarnerat (PAL) sioqqullugu aningaasaliisarnermi iluanaaruteqarnek 877,1 mio. Koruuninik annertussuseqarpoq, 2023-mi iluanaarutit tassaallutik 624,7 mio. koruunit. Iluanaarutit ilaasortaq ileqqaagaannut toqqaannartumik ilanngunneqarput tamatuma kingunerisaanik toqqortaait 872,0 mio. koruuninik amerlipput. SISA 1999-imi pilersinneqarnerminiit ukiuni soraarnerussutisiassanik katersivittut aningaasaliissuteqartarnermini rekordi-liivoq.

Ukioq 2022 katersanik erniortitsineq nunarsuarmi tamarmi tamanut aningaasanik nalilinnik erniortitsinerme angusaqarnerliorneq atuuppoq, aktiat obligationillu nalingisa ajorteri-arujussuarnerisa kingunerisaannik. Tamannalu naluneqanngitsumik coronamik nunarsuarmi tamarmi nappaalanersuup kingunerigaat taaneqartarpoq. Taamaalilluni 2022 annaasaqarfiuvoq 716,4 mio. kroninik.

Ukioq 2023 qujanartumik suna tamarmi mumippoq, aningaasanillu nalilinnik aningaasaliissuteqarluni erniortitsineq ilorraap tungaanut aallariarujussuarpoq. Taamaalilluni 2022-imi annaasagut tamangajaasa 2023-imi utertippavut, tassami 2023-imi aningaasaliissuteqarnermit pissarsiarineqarput 624,7 mio. kronit.

Ukioq 2024 aningaasaliissuteqarfiusoq pitsaalluinnarpoq. Tassami 2023-imi angusarisaarneq suli qaangerlugu 2024-imi ilaasortat katersaasa aningaasaliissuteqartarnikkut pissarsissunneqarput. Taamaalilluni 702,1 mio. kronit angullugit angusaqarfiuvoq. Taamaalillunilu SISA erniortitsinerme aatsaat taama angusarissaartigaaq.

SISA-p allattoqarfianit siunnersuutigineqartoq Nunat allaneersut nunaminnut angerlarpata katersaasa tunniunneqartarnissaat pillugu. NFS-imut tamanna apeqqutigisimavarput nunani avannarlerni suleriaaseq paaserusullugu. Nunani avannarlerniut akipput taamatut aaqqissuussineq ilisimasaqarfiginagu. Nunani Avannarlerni taamatut nuunnermut atatilugu sioqqutsisumik soraarninngornissamut katersanik tunniussisarneq atuutinngilaq.

Tassungalu tunngatillugu SISA-mi siulersuisut aaliangerput Nunatsinniik aallaraangamik katersatik tigusassanngikkaat.

Isumaqatigiissutit

Namminersorlutik Oqartussat

Isumaqatigiinniarneq 3. septembari 2022 naammassineqartumi isumaqatigiissutini 20-u-suni sulisut 6.900-t, aningaasarsiallu tamarmiusut 1.602.553.072 kroniusut – tassa 1,6 milliardit aallaaviupput.

Isumaqatiginninniarnerni 8 procent anguarput, tassa kr. 128.204.246 kronit tulaanneqarput, taakkunannga 16.025.531 kronit immikkut ilinniagalinnut aamma suleqatigiikkuutaanut ataasiakkaanut qaffaatigineqarlutik, sinnerilu 112.178.715 kroniusut allanut ator-neqarlutik. Aamma sipaarniutissat 5.634.869 kroniusut nassaarineqarput, tassa akissarsiat tamarmiusut 0,35 %-iisa amerlaqataat.

Nutaatut isumaqatigiissutini ukunani: Niuerneq allaffissornerlu, Meeqqerisut isumaginninnermilu ikiortit, kiisalu Peqqinnissamut ikiortinut sulinngiffeqarluni angalanissamut nutaamik aaqqissuussisoqarpoq, qaammammut 550 kroninik akiliisoqartassalluni, sulisorlu sulinngiffeqarluni angalanissaminut ukioq allortarlugu akiliunneqarnissaminik qinnuteqarsinnaavoq.

Pikkorissutsimut tapit isumaqatigiissutinit tamanit peerneqarput, akissarsiallu qaavinut ilineqarlutik. Kisianni suli suliitullutik pigissavaat.

Ilaquttat qanigisat napparsimaruloortillugit il.il. sulinngiffeqartarnerit siornatigut suliffimmi aatsaat ukioq ataaseq sulereersimatilluni atorsinnaagaluartoq qaammatinut pingasunngortinneqarpoq, taavali aalajangersakkamik atuiniaraanni ataavartumik atorfeqartuusariaqarpoq.

Isumaqatigiissutaagaluarpoq isumaqatigiissutini amerlanerni tapit ilanngullugit akissarsiat soraarnerussutisissutigineqartassasut, kisianni Namminersorlutik Oqartussat akissarsiale-risussanngormata ajornartorsiummut pulasoqarpoq. Kikkut tapit qaavisigut soraarnerus-sutisianut katersippat? Kikkullu naamik? Allatut ajornartumik taakku aningaasat tamanut agguarneqaannartariaqarsimapput SISA-mut qaffaatitut inissillugit, taamaalilluni SISA-mut akiliut 11,66 procentinngorluni.

Naartuneq pissutigalugu sulinngiffeqartarnermi sapaatip akunneri sulinngiffiusussat tamakkiisut aamma anguneqarput.

Royal Greenland

Isumaqatigiissuteqarpugut januarip allaqqaataa 2023-miik ukiuni piungasuni atuuttussamik. Isumaqatigiissutigisarpugut ajoriinnagassaanngeqaaq, siullertut pissutigalugu ukiunut pingasunut isumaqatigiissuteqaratta, aappaattullu Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatigiissuteqarnitsinnut sanilliullugu procentinngorlugu angusarpugut annertunermat, tassa 12,59 procent, kiisalu pingajussaanik aamma Royal Greenlandimi sulisut erninerminnut aammalu qitornavissiartaarnerminnut atatillugu sulinngiffeqarnerminni aningaasarsiatik tigummiinnartassagaat anguarput.

Royal Greenlandip kilisaataataani inuttat

Isumaqatigiissutip nutarterniarnera assut ajornakusoorpoq, tassa isumaqatigiissuterput imatut aqqissuussaagami inuttaqassuseq aallaavigalugu tunisatigut isertitaniit (omsætning) procentimik inuttat pissarsisarlutik.

Aqqissuussaq 2:2-mik taaneqartartoq (qaammatit marluk angalalluni, qaammatit marluk freerluni). Kontrakteqarluni iluaqutaa tassa allaniit immikkuullarinnerulaarmat ukiut suliffigisimasat sivissusaa aallaavigalugu tapeqartitsisarneq. Ukioq ataaseq sulereerermi piffissami sulinngiffeqarnermi katersat amerlapput, assersuutigalugu 130%-miit 135%-imut.

Kontrakteqanngitsunut (aalajangersimasumik inuttaanngitsunut sivikitsukkuutaamik inuttaasunut) ukiut suliffigisimasat sivissusaa aallaavigalugu tapit ilaangillat. Umiarsu-alivimmiinnermi sulinissamut pisussaaffeqanngilaq. Qaammatini marlunni kilisaqataannginnermi akissarsiasaqanngilaq.

Tamanut atuupput soraarnerussutisiassanut katersanut akiliutit, Kalaallit Nunaanni inuttaasunut nammineq soraarnerussutisiassanut ileqqaartussaataanerme %-titigut annertussutsit 1%-imik qaangerneqarput.

- 1. marsi 2024: 9 %.
- 1. januaari 2025: 10 %.
- 1. januaari 2026: 11 %.

Minnerpaamik Søjfartsstyrelsen-imiit qasuersaartussaataanerit pillugit malittarisassat malinneqarnissaat ersarissarneqarpoq. Pikkorissarnerni / ilinniaqqinninnernilluunniit ilinniarnermusiat saniatigut ajunngitsorsiasat: 10.000 kr.-it.

Pissutsit immikkut itsillugit qanigisaasoq perululluni napparsimalereersimasooq napparsimmavimmullu unereersimasooq, najukkamiit allamut ingerlanneqarpat piffissaq sulingiffeqarfiusoq sivitsorneqarsinnaavoq, piffissamillu sivitsuisoqassapat tamanna pillugu kilisaammi inuttap aamma kilisaataatillip akornani isumaqatigiissutigineqassaaq.

Angalareernermi kilisaammut ikeqqinnissap tungaanut aalisarnertulli akilerneqartumik sulingiffeqarsinnaatitaanissaq qinnutigineqarsinnaavoq.

Sarfaq Ittuk – Royal Arctic Line

Maannakkut imarpissuaq ikaarlugu Danmarkimut umiarsuit nioqqutissanik il.il. assartuutit aammalu nunaqarfinnut assartuutit Danmarkimi kattuffinnut marluusunut aammattaaq isumaqatigiissuteqarput, tassa Dansk Metal aamma 3F.

Assersuutigalugu qangali Sarfaq Ittummut isumaqatigiinniarsimasinnaagaluarput aammalumi isumaqatigiinniarusussimagaluarput, kisianni tassa RAL-ip qallunaat kattuffiinut isumaqatigiissuteqarnissartik utaqqiumasimavaat. Naammassereermatalu uagut taakkua akornannut inissiinnarpugut. Tassa Dansk Metalip isumaqatigiissutaanut aammalu 3F-ip isumaqatigiissutaanut. Tuppallersaatipalaajusinnaanerpoq uagut isumaqatigiissuterput qallunaat kattuffiisa isumaqatigiissutaannit pitsaanerulaarmat trin-imut kingullermut tunngatillugu, umiartornermi misilittagallit (befaren) eqqarsaatigalugit aningaasartai eqqarsaatigalugit.

Siunissami tassa taamatut inissisimajuassaagut? Qallunaat kattuffiisa isumaqatigiissuteqarnissaat utaqqerusaarlugu, isumaqatigiissuteqareeraangatalu uagut “ilungersungarluta” isumaqatigiinniartarluta? Tassami qallunaat kattuffii arlaqarput maani nunami isumaqatigiinniartartut, soorlu Namminersorlutik Oqartussanut. Kisianni qujanaraluartumik taakkua Namminersorlutik Oqartussanut naalagaatinneqarneq ajorput.

Taannaannaangilaq. Danmarkip naalagaaffianut aammattaaq isumaqatigiinniartarpugut, kisianni tassani Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatigiissuterput procentinngorlugu malinneqartuaannarpoq qaangerusunneqarnerlu ajorluni.

Kisianni ilisimatippaatigut tullianik isumaqatigiinnialerutta Danmarkimi aningaasarsiat aallaavigalugit maani nunaqavissut assinganik inissinneqartalissasut, tassa annertoqaataanik, soorlu assersuutigalugu allaffimmiut aningaasarsiaat eqqarsaatigalugit.

Taava aamma tassa imaalissava qallunaat isumaqatigiinniareerpata taava aamma uagut naalattunnguulluta isumaqatigiissutaata assinganik atsiuinnassasugut? Tassami taamaat-tariaqssaaq. Imaluunniit uagut isumaqatigiinniareerutta qallunaat aatsaat isumaqatigiinni-assappat?

Kisianni soorunami uagut isumaqatigiissutip ilusaa eqqarsaatigalugu qallunaat pingaar-titaannit allaneruvoq. Soorlu assersuutigalugu qallunaat isumaqatigiissutaanni qanigi-samik toqusoqartillugu qanigisaasut akiliunneqarneq ajorput, aamma qallunaat feriefrirejseqanngillat, soorluttaaq aamma socialfondeqanngitsut.

Teknikerit

Teknisk Landsforbundiip isumaqatigiinniarsinnaaneq tamaat SIK-mut tunniunnikuuaa, paasisagullu naapertorlugit inuit 70-it missaani tassani pineqarput, tassaasut:

- a) bygningskonstruktørit, ilinniarsimasut 1970 tikillugu maleruaqqusat malillugit ilinniarti-taanerit bygningskonstruktørskolemi,
- b) Teknisk tegnerit, teknisk assistentit, teknisk designerit, byggeteknikerit, maskintekni-kerit, produktionsteknologit, landmålingsteknikerit, IT- & elektronikteknologit, miljøtekni-kerit, miljøteknologit, energiteknologit, byggekoordinatorit aamma ilinniartut,
- c) Elektroinstallatørit aamma installatørit,
- d) Konserveringsteknikerit aamma bac. scient. con. ilinniarsimasut konservatorskolemi imaluunniit allami assingusumi ilinniagallit suliaqartullu aammalu ilinniagaqarsimasut konserveringsteknikerinnngorniarfimmi.

Teknikerit pillugit SIK-p isumaqatigiinniarnera siulleg 2024-mi oktobarimi angusarissaar-fiulluni naammassivoq.

Siulersuisuunerit suliniutaat

Siulersuisuunerit qinigaaffimminni ukiumi siullermi decembari qaammataagaa angunia-gassatut siunniussaak killiffissiorneqalaassapput.

1. Ukioq 2025-imi ilaasortat minnerpaamik 300-nik amerlisimassapput:
Suliniutit ingerlapput, soorlu tamanna aamma qulaani ilaasortat pillugit nalunaarutip aallartinnerani allaaserigipput, aammalu iliuusissanik nalunaarsuilluta.
2. Isumaqatigiissutit malunnaatilimmik pitsanngorsarneqassapput. Aammalu sulisit-sisunut suli SIK-mut isumaqatigiissuteqanngitsunut isumaqatigiissusiorneqassaaq:

Allattoqarfimmi ataatsimiititaliaaqqamik pilersitsivugut, taannalu ukiut marluk misaanni sulissooq pisortanut isumaqatigiissutit naammasseriarpata atuleriarpatalu, taakku malunnaatilimmik qanoq pitsanngorsarneqarsinnaanerini siunnersuusius-salluni. Ataatsimiititaliaaraq allaffiup pisortaanit aqunneqassaaq atorfilittanillu sulleqateqassalluni.

3. Suliffissaaleqineq aammalu sulisussaaleqisarneq appartinneqassaaq: *Taanna imatut ataqatigiissaakkamik suliarineqarneqarsinnaanera ajornakusoorpoq. Taamaattoq suliffeqarfinnik pilersitsiortornissaq eqqarsaatigalugu politikikkikut ajattaalluta kaammattuillutalu nilliaatigiuarparput, soorluttaaq maajip aallaqqaataani tamakku oqari-artuutigigut.*
4. Ilinniartuuffiqeersinnaasunik (praktikkerfissamik) amigaateqarneq anigorniarlugu suliniutigineqassaaq: *Taanna ataqatigiissaakkatut suliarineqarsinnaavoq. Ilami sinerissami suliffeqarfiit pillugit paasissutissat annertulaartut pigilernikuuagut. Aammalu ilinniartitaaneq pillugu suliaqartussamik atorfilittamik inissittoqarnikuulluni. Tamakku kua saniatigut nammineq praktikkerfissamik nassaaqqaarluni brancheskoleni aallartissinnaanermik inatsisip allangortinneqarnissaa kaammattuutiguarparput.*
5. Sumiiffinni assigiinngitsuni annertusiartuinnartumik ilinniarsimasunik sulisussaaleqisarnerup qaangerniarnerani ikiuutaasinnaaneq. SIK qanoq ikiuutaasinnaava suliffeqarfiit ilinniarsimasunik sulisussaqaanngippata?:
Apeqquut taanna pillugu suleriaasissamik aalajangersaasariaaqarpugut. Tassami suliffeqarfik nutaaq, soorlu Dundas Titanium, SIK-mut saaffiginnippat makkunanga ilinniagalinnik sulisussatsinnik pissarsiorpugut, ikiulaartigut – taava SIK-mi qanoq ilius-saagut? Piareersimavugut suliffeqarfiit akipallassinnaallugit?
6. Suliffissarsiortunut ikiorsiissutit, suliffeerunnerup nalaani ikiorsiissutitut massakkut atuuttunut sanilliullugu pitsaaneruseqarissaaq aqqiivigineqarnissaat:
Suliffeerunnerup nalaani ikiorsiissutit pillugit inatsit allangortinneqarpoq 20. juuni 2022, taaguuteqalerlutik suliffissarsiortunut ikiorsiissutit. Siuliani imaappoq sapaatit akunneri 13-it iluanni 182 tiimersimanissaq piumasqaataalluni. Maannakkulli minnerpaamik 22 tiimit aallaavigineqassapput, soorlu assersuutigalugu suliffeqarsimanngitsut minnerpaamik 22 tiimit aallaavigalugit pissarsitinneqassapput. Siuliani sivilisunerpaamik sapaatip-akunneri 26-t ikiorsiissutinik pissarsisoqar-sinnaalluni, maannakkut sivitsungaatsiarpoq, sapaatip-akunneri siulliit 26-t ilinniarsimanngitsut aningaasarsiaata 90 procentiinik, taava tamatuma kingorna 80 procentiinik.
7. Aalisakkerivinni sulisussaaleqisarnerup aqqiivigineqarnissaa:
Royal Greenlandi ajoraluartumik kisimi sulisussaaleqiffiujunnaarpoq, aammali Polar Raajat unnuarsiortussamik amigaateqartalersimapput, naak siornatigut tamanna ajornartorsiutigisarsimanngikkaluarlugu. Kisianni Polar Raajat ullukkoortunik

sulisitsiniarnikkut qujanartumik ajornartorsiuteqanngilaq. Taamatut aalisakkerivinni sulisussaaleqisarnerup aaqqiivigineqarnissaa pillugu qanoq ataqatigiissakkamik suliniuteqartoqarsinnaanera pilersaarusiorneqartariaqarpoq.

8. Ilaasortatta akilersinnaasaannik inissialiortiternermi suliniuteqarneq:

Soorlu ajornarsiartuinnartoq, tassami inissialiortitsineq akikilliartunngilaq. Kisianni imaannigilaq anguniagaq unitsinneqassasoq. Anguniarneqartuartaqarpoq. Taamaattumik Islandimi kattuffiup ASÍ'p ammalu Reykjavik Kommunip akornanni suleqatigiillutik sanaartortitsivimmik pilersitsinikkut ilaasortamik akilerluarnerusinnaasaannik inissialiortalersimanagerat paasiniarluartariaqarpoq.

9. Ineqarnermut tapiissutit (boligsikring) aaqqiivigineqarnissaat ilaasortatta atugaannut tulluussarlugit:

Tassunga tunngatillugu politikernut ineqarnermut tapiissutit aaqqiivigineqartariaqarnerat SIK-miik oqariartuutigiuarparput.

10. Nunatsinni kattuffiit allat suleqatigilluarnerulernissaat:

Sulisut sinniisaannik pikkorissaasarnermut tunngatillugu ulloq ataaseq atorlugu SIK-mi siunnersortit marluk Peqqissaasut Kattuffianni saqqummiisimapput.

Kattuffinnik allanik suleqateqarnissaq

Qangali Kattuffinnik allanik suleqateqarnissamik ilungersuuteqalerpugut. Sinnattoq uaniikkaluarpoq Sulisartut Kattuffiat ataatsimoortoq pilersinneqassasoq. Kisianni tassaajuusaarnaraluartumik oqaasiinnarmiiginnarpasippoq timitalerumaneqanngitsoq.

SIK-miit ilungersuuteqaraluarpugut eqqarsaat pitsaasoq kusanartoq anguniarlugu, tassami qasseriarluta allakkatigut siunnersuuteqarpugut, qasseeriarluta ataatsimeeqatigaagut. Tamatumani oqartaraluarput soqutiginnillutik, kisianni timitaaleerusuppasingillat.

PPK (Peqqinnissaq Pillugu Kattuffiit) isumalluarfigisimagaluarparput qanimut suleqatigilisallugu, allaat ima qanitsigileraluarpugut allaat SIK-p allaffeqarfiani allaffissaannik neqeroorfigalugit. Kisianni tassa advokatit allaffiat Arctic Law allaffissornikkut suleqatigilerniarlugu PPK-p siulersuisui aalajangersimapput. Tassa advokatit ulluinnarni sulisitsinik sullissisut isumaqatigiissuteqarfigerpassippaat allaffissornikkut suleqatigilerniarlugit.

Sulisitsisut uagutsinnit sulisartunit nukittunerusumik inissisimalerput, tassami ataatsimoorussamik kattuffeqaramik – pisiniarfiuteqarunik, hoteliuteqarunik, sanaartortitsinermik suliaqarunik il.il. ataatsimoorfimminnik kattuffeqarlutik. Uagulli sulisartut ataatsimoorfisatsinnik kattuffeqalernissaq suleqatigiiffisinnaangilarpulluunniit.

Sulisartut ataatsimoorussamik anersaallit ataatsimoorussamik kattuffeqarnissaat aatsaat taama pingaartigilerualarpoq.

NFS – Nunat Avannarliit Sulisartut Kattuffiisa Suleqatigiiffiat

Aprili 2025 Sverigemi NFS ataatsimiimmat SIK-p siulittaasua qinnuigineqarpoq ulluni makkunani pisut aallaavigalugit saqqummeequllugu. Taamaaliorporlu. Oqalugiaataa soqutigineqassappat kattuffiup allattoqarfianut qinnutigineqarsinnaavoq.

USA-mi sulisartut kattuffiisa suleqatigiiffiata AFL-CIO-p nunanut allanut pisortaa Amerikamiu, Cathy Feingold, ataatsimiinnermi Teams-ikkut saqqummiivoq. Amerikamiutum tassunga SIK-p siulittaasuata isummani oqariartuutigai, tassaasut: Uagut Amerikamiunit tiguneqarusunngilagut, uagut aammattaaq Amerikamiunngorniannilagut. Kalaallit Nunanni russit Kinamiullu sorsuutaannik immakkut angalasunik takunngisaannarpugut, Trumpilu taamatut oqarami sallorujussuarpoq.

Ilisimatitsissutigineqarsimavoq Danmarkip avataaninganniit suliarortut soraarnerussutisiassanik aningaasaateqarfimmut SISA-mut ikioraasimasut angerlalerinnermini, soorlu Sverigemut, SISA-mi uninngasuutitik tigusunnaasarpaat. Tamanna SIK-mit NFS-imut oqaluserisassanngortinneqarpoq, taamatut periuseqarneq iluaagalugu, tassami isumaqarnarmat SISA-mi uninngasuutitik tigussagunikkut utoqqalinissaminnut katersaat innarlerneqassasut. Svenskit pensionskarsiannut ikineqarsinnaagaluarput, taamatullu aamma soorlu kalaaleqaterput Sverigemi sulisimappat iluarnerussagaluarluni taanna utilerpat katersai SISA-mut nakkartinneqarpata, nammineq tigonagit.

Misissuinikkulli paasinarsivoq kattuffiit soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiisa namminneq aalajangersartaraat qanoq periuseqarniarnerlutik.

Tassa nunani avannarlerni nalinginnaanngilaq soraarnerussutisiaqalernissamut aningaa-
saateqarfinni uninngasuutit aningaasanngorlugit tunniunneqartarnerat. Naatsumik
oqaatigalugu katersukkat SISA-p tigummiinnarsinnaavai.

Suliffiit, suliffissat, suliffissaaleqineq

Maannakkut nunatta immikkoortuini immikkut eqqumaffigineqartariaqartut (naak qangali
eqqumaffigereeraluarigut) tassaapput Tunu aammalu Kujataa.

Tunumi suliffissaaleqineq imatorsuaq appariartunngilaq, aammami suliffinnik nutaanik
imatut pilersitsisoqarnikuunngilaq, maannakkut Royal Greenald fabrikkiliorniarnera
eqqaassanngikkaanni. Aap, soorunami Tasiilami aamma suliassanik allanik fabrikki piler-
sitsissaaq, kisianni tassa aana pissanganartooq: qanoq annertutigisumik tulaassuivigine-
qassava? Kisianni soorunami neriuutiginarpoq naammassilluni tunitsivittut atorlualeriar-
pat tunitsivigineqarlualerluni ingerlallualissasoq, taamaasillunilu Tasiilami suliffissaa-
leqineq appartilaarlugu.

Kisianni tassa Kuummiunut tunisisaraluartut Tasiilamut tunisisalerpata Kuummiuni fabrik-
ki qanoq annassanersoq assut pissanganarportaaq, tassami Kuummiuni sulisut ullumikkut
amerlanngereerput, immaqa agguaqatigiissillugu ukioq kaajallallugu arfineq-marluk.
Soorunami neriuutiginarpoq Kuummiuni tunisassiorfik annassinnaassasoq.

Taavalu Kujataa. Maannakkut qujanartumik tassa Nalunami guldisiorneq ingerlavoq,
tusaamanarporlu 40-t missaani maannakkut tassani sulisut, imaassinnaavoq amerlane-
rusut, affaat nunaqavissuullutik.

Guldisiorneq isumalluarnarporooq, ukiunngooq arlallit ingerlasinnaavoq.

Qujanartumik Nanortalimmi aalisakkerivik ingerlavoq 70-it tikillugit sulisoqartarluni. Tassa
Nanortalik maannakkut isumannarpallaanngikkaluarpoq – apeqqutaalluni Killavaani aat-
sitassarsiorsinnaaneq periarfissaqaannassanersoq, misilittakkat imaammata ukiut
pingasut ingerlaguni matussaaq. Atagumi matumuuna imaassinnaavoq atasuinnarmik
ukiut qulit sinnerlugit ingerlasoq.

Naatsorsueqqissaartarfimmiik kisitsisit aallaavigalugit suliffissarsiorlutik saaffiginnittut illoqarfinni pingasuni malunnaatilimmik siorna taamaasineranut sanilliullugit amerleriarsimapput. Nuuk 246-niit 409-nut. Ilulissat 226-niit 253-nut. Tasiilaq 147-niit 286-nut.

Ernumaqqajaanarpoq. Oqariartuutigineqarpormi soorlu Sisimiuni suliassat annikiliartortut. Qanittukut sulisitsisut kattuffiata GE-p ataatsimeersuarnerani Ilulissaninngaanneersup oqariartuutigaa Ilulissani maannakkut suliassaqaanngingavillutik.

Takussaaleralluttuinnartoq unaavoq illoqarfinni allani minnerusunik suliffiutillit suliassaqaqpianninnertik peqqutigalugu Nuummut nuuttarnerat, tassani suliffeeqqamik pilersitsillutik. Suliassallu Sisimiuni Ilulissanilu annikiliartuinnassappata aamma imaariaannaavoq sulisitsisut taakku suliffiutitik Nuummut nuukkaat tassani suliassaqaarniassagamik.

Suliffissarsiorlut

2024-mi juunimi suliffissarsiorlutut nalunaarsukkat 1.314-inik amerlassuseqarput. Ukiup siuliani nalunaarsukkanut sanilliullugit suliffissarsiorlutik nalunaarsimasut 146-nik amerlanerupput.

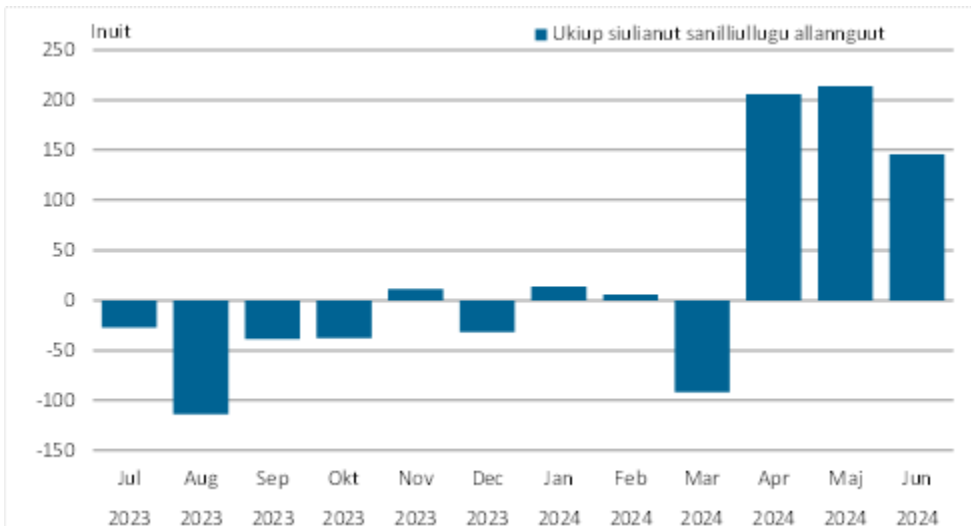
Tabel 2. Juunimi suliffissarsiorlutut nalunaarsukkat, ukiut, najugaq suaassuserlu malillugit

	Katillugit			Illoqarfinni			Nunaqarfinni		
	Angutit	Arnat	Katillugit	Angutit	Arnat	Katillugit	Angutit	Arnat	Katillugit
Katillugit	736	578	1.314	626	441	1.067	110	137	247
18-19 ukiullit.	39	29	68	31	18	49	8	11	19
20-24 ukiullit.	82	68	150	69	49	118	13	19	32
25-29 ukiullit.	84	73	157	73	57	130	11	16	27
30-34 ukiullit.	89	81	170	77	60	137	12	21	33
35-39 ukiullit.	72	60	132	64	54	118	8	6	14
40-44 ukiullit.	67	54	121	55	40	95	12	14	26
45-49 ukiullit.	51	44	95	42	33	75	9	11	20
50-54 ukiullit.	47	52	99	39	44	83	8	8	16
55-59 ukiullit.	105	59	164	94	45	139	11	14	25
60-66 ukiullit.	100	58	158	82	41	123	18	17	35

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit (<https://bank.stat.gl/arnled2>).

2024-mi januaarip aallaqqaataani suliffissarsiorlutunut ikiorsiissuteqartarnermut Inatsisartut inatsisaat atuutsinneqalerpoq. Inatsit nutaaq innuttaasut aaliangersimasut aningaasaqarnikkut atukkat tunngavigalungit suliffissarsiorlutut nalunaarsorneqarsinnaalernerannik malitseqarpoq.

Titartakkami ataaniittumi takutinneqarput suliffissarsiorlutut nalunaarsukkat amerlassusiisa allanngorarnerat, ukiumi siuliani nalunaarsukkanut sanilliullugu.

Suliffissarsiortutut nalunaarsukkat sulilernissamik piareersimassusaat malillugu pingasunut immikkoortinneqarput:

Immikkoortoq 1: Sulilernissamut piareersimasut.

Immikkoortoq 2: Sulilernissamut piareersartariallit.

Immikkoortoq 3: Sulinngikkallartut.

Sulilernissamut qanoq piareersimatiginermi immikkoortiterinermut allaffissornikkut allannguutit nalunaarsukkat ineriartornerannut sunniuteqarsinnaanerit sillimaffigineqassaaq. Juunimi suliffissarsiortutut nalunaarsorsimasut 80,6 pct.-ii 1.059-inik amerlassuseqartut sulilernissamut piareersimasutut nalunaarsorsimapput. Sulilernissamut qanoq piareersimatiginermi immikkoortiterinerni allani nalunaarsorsimasut amerlassusaat annikitsuinnarmik nikingapput. Kommunit akornanni nalunaarsuineri immikkoortiterisarnerit assigiinngiiaarsinnaanerisa piffissap ingerlanerani ineriartornermut sunniuteqarsinnaanerit eqqumaffigineqassaaq.

Kisitsisit ugguuna soqutiginaateqarput suliffissarsiortutik nalunaartut amerleriarsimammata, tassa ukiopassuit suliffissarsiortutik nalunaartartut appariartuaariartut maannakkut qaffariartut takuneqarsinnaavoq tassami 146-nik suliffissarsiortutik nalunaartut qaffariarsimammata. Tassalu qaffariarsimallutik Narsaq 14-inik, Paamiut 22-nik, Aasiaat 29-nik, Ilulissat 115-inik, Uummannaq 20-nik.

Uissuumminarpoq Ilulissani suliffissarsiortutik saaffiginnittut kisitsisinngorlugit amerleriangaatsiarsimanagerat. Oqaatigineqartuartaarpomi sulisussaaleqineqartoq.

Kisianni soorlu naatsorsueqqissaartarfik allattoq sulilernissamut periaatsit allangortinneqarnerisa kingorna kisitsisit taamatut nikissimasinnaasut. Kisianni procentinngorlugu suliffissarsiorlutik saaffiginnissimasut takugutsigit amerleriarsimapput Narsami 28%-inik, Paamiuni 51,16%-inik Aasianni 42%-inik, Ilulissani 499%-inik, Uummannami 200%-inik.

Tassa suliffissarsiorlutit ikiorsiissutit pitsanngoriartinneqarnerat suliffissarsiorlutik saaffiginnittartut amerleriarnernannut pissutaasinnaavoq.

Avataaningaanniit suliaartortartut

Avataaningaanniit suliaartortartut, minnerunngitsumik Filippinerit Thailandimiullu, amerlisimanerat aamma SIK-mi suliaasaalartartutigut malugineqarluarpoq. Malunnarpoq maannakkut aqunneqanngitsumik avataaningaanniit tikisitsiortuineq ingerlasoq, tassa aaqqissuussinerup *fast-track*-ip eqqunneqarnerata kingunerisaanik avataaniit tikisitsisarneq sukka-soorujussuarmik ingerlanneqalerami.

2021-mi kangiamiut 470-it nunatsinni sulipput, amerlanerpaartaat ilinniarsimangitsuusut. Qularnanngilarlu ukiuni tulluuttuni amerleriarsimassasut, uffa illua'tungaatigut sumiiffiit ilaanni suliffissaaleqisoqartoq.

Maannakkut avataaningaanniit suliaartortut killilersimaarneqarnissaannut inatsit naapertorlugu imaamat soorlu uiusoq imaluunniit nuliaasoq suliaartorsimappat aappaasoq immikkut akuerineqanngikkaluarluni maani nunami suliffittaarsinnaasoq, malunnarpoq tamanna assut Filippinerinit Thailandimiunillu atorluarneqartoq.

Nalunangilarli tamanna eqqumaffigineqartoq. Ilimanarsinnaavorlu aappaagu inatsimmut tunngatillugu allannguisoqassasoq (aamma tamanna anguniassavarput), assersuutigalugu aappaasoq aatsaat ukioq ataaseq maaneereeruni suliffittaarsinnaanngorlugu.

Avataaniit suliaartortut pillugit SIK-mut suliaakkiissutit qiviaraanni ilaatigut makkuupput: Royal Greenlandip ilisarnaataa atornerlullugu tikisitsisarneq, qaangiuttoortarnerit nalunaarsorneqanngitsut aammalu akileraarutininik akiliuteqartannginneq il.il.

Naartunermut aningaasaateqarfik (Barselsfond)

Naartunermut aningaasaateqarfik sinerissami qanoq eqqumaffigineqartigaa?

Inatsisartut inatsisiliornerisigut nunatsinni naartunermut aningaasaateqarfeqalerpugut suliffeqarfinnut namminersortunut tunngatitamik. Taassumalu siunertaraa privatini sulisut qinnuteqarlutik naartunerup nalaani aamma ernereernerup nalaani aningaasar-siatik pigiinnarlugit sulinggiffeqarnissaat.

Taamaattoq SIK-p allattoqarfiani maluginiarneqarpoq aningaasaateqarfimmut tassunga qinnuteqarsinnaaneq pillugu annertunerusumik apeqquteqartoqartanngitsoq. Aamma sinerissamut paasiniaallatsiarnikkut paasinarpoq qinnuteqartartut ikittuararsuusut.

Aningaasaateqarfiup paasisitsiniutigineqarneranik malunnartoqanngilaq. Aningaasaate-qarfiup ulluinnarni ingerlatsisua, advokateqarfik Arctic Law Greenland, tamanna pillugu allaffigisimavarput, Naalakkersuisunut kopiilerlugu. Aningaasaateqarfiup nittartagaa pulaffigigaanni takuneqarsinnaavoq sulisitsisunuunerusoq oqariartortoq.

Taamanikkut suliarinnittussarsiuussisoqarmat SIK neqerooraluarpoq aningaasaateqarfik ingerlakkumallugu, itigartinneqarlunili, naak ilaasortanut atuisunut annertunerpaamik attaveqaraluarluni – taassuunalu paasititsiniaasimassagaluarluni. Paasivarput periarfissaq sinerissami annertunerusumik ilisimaneqanngitsoq. Paasititsiniaasusaaq tassaagaluarpoq aningaasanik akilerneqarluni kiffartuussisusaaq.

Taamaammat aningaasaateqarfiup siulersuisuinut ilaasortaaitagut kiffartuussinerup aammalu paasititsiniaanerup pitsaanerulernissaanik piumasaaqquagut – taamatullu aamma aningaasaateqarfiup qanoq atorneqartigineranik kisitsisinik pissarsiniaqqullugit.

Akit qaffakkiartorneri

Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit ilimagaat akit qaffakkiartornerat 2025-mi 3 procentiussasoq.

Nunarsuarmi akit qaffakkiartorneri eqqarsaatigalugit ikummatissanut akit qaffanneri naatsorsuutigisamit annikinnerusimapput. Kisiannili inissianik nukissiorfinnullu iluarsar-tuusseqqinnissarsuaq ukiuni aggersuni atuisartunut akit qaffakkiartornerinik kinguneqartitsinnaapput.

Mittarfiit nutaat sananiarlugit aalajangermata taamanikkulli SIK-mit oqariartuutigineqarpoq sinerissamut timmisartuussisarnerit akitsussagunarluinnartut, makku pissutigalugit:

Siullertut: Air Greenland unammillerneqalissaguni soorunami isertitaat appariassapput, taamatullu isertitat appariartut matussuserniarlugit periarfissatuaraat marluk, tassalu sulisunik ikilisaaneq imaluunniit akigitinneqartut qaffallugit.

Aappaattut: Mittarfiit nutaat aktieselskabinngortinneqartut soorunami imminut napatit-tussaapput. Aningaasarsiutituaraat timmisartut tikittartut. Mittarfissuit inoqassutsitsinnut sanilliullugit qularnanngitsumik nunarsuarmi akisunerpaasut imminnut napatinniartus-saapput. Soorunami mittarnermut akiliuteqartitsissapput, allatummi aningaasarsiorfissa-qanngillat – Air Greenland-illu nammineq kisimi akilernaviannngilluaasarpaa. Allani akilii-sussaqanngilaq: Ilaasut akiligassaraat.

Ajoraluartumillu aarlerigisaq eqquppoq. Ajoraluartumimmi aamma ima eqqarsartoqar-pasimmat: Uagut Nuummiit imaluunniit Ilulissaniit nunamut allamukartussat akikinneru-sumik akiliigutta ajunngilaq, sinneri sussarsuaq.

SIK nuna tamaat kattuffiummat sulisussaavugut nuna taamaat isigalugu, ilaasortattalu si-nerissamiittut pitsaanerpaamik atugassaqartinneqarnissaat qulakkeerniartussaallugu.

Ataani takuneqarsinnaavoq timmisartuussinerup akitsoriartornera qanoq isikkoqarner-soq, decembari 2024-mi akit, 2023-mi decembarimi akinut sanilliullugu qaffariaatit.

Timmisartornerup akitsoriartornera				
December	2023	2024	Allannguut	Procent
Maniitsumiik - Nuummut	1.269	1.755	486	38,3%
Qaarsuniik - Ilulissanut	1.495	2.039	544	36,4%
Paamiuniik - Nuummut	2.276	2.809	533	23,4%
Qaanaamiik - Ilulissanut	6.495	7.460	965	14,9%
Sisimiuniik - Nuummut	3.214	3.555	341	10,6%
Upernavimmiik - Ilulissanut	4.105	4.491	386	9,4%
Aasianniik - Nuummut	4.736	5.153	417	8,8%
Narsarsuarmiik - Nuummut	4.916	5.342	426	8,7%
Ilulissaniik - Nuummut	5.322	5.768	446	8,4%
Kulusummiik - Nuummut	6.450	6.953	503	7,8%
Qaqortumiik - Narsarsuarmut	1030	1.090	60	5,8%
Qeqertarsuarmiik - Ilulissanut	1.150	1.210	60	5,2%
Qeqertarsuarmiik - Aasiannut	1.150	1.210	60	5,2%
Qasigiannguaniik - Ilulissanut	1.150	1.210	60	5,2%
Uummannamiik - Qaarsunut	871	914	43	4,9%
Nanortalimmiik - Narsarsuarmut	1.650	1.730	80	4,8%
Tasiilamiik - Kulusummut	830	870	40	4,8%
Ittoqqortoormiuniik - Nerlerit Inaannut	870	910	40	4,6%

Maniitsumiit Nuummut aammalu Qaarsuniit Ilulissanut taakkuupput procentinngorlugu annertunerpaamik qaffassimasut. Paamiuniit Nuummut annermik qaffassimapput. Kisianni aamma Qaanaamiit Ilulissiarneq qaffassimaqaaq, taannaavorlu koruuninngorlugu qaffannerpaajusimasoq. Taamaattumik aammattaaq uagut aningaasaateqarfinni inissisimasuusugut siumut missingersuutini qaffariaatit eqqumaffiginiartariaqassavagut.

Qaammarsaanermut Ilinniartitaanermullu Aningaasaateqarfinni aningaasarpaalussuit atorlugit angalatitsisarpugut, minnerunngitsumillu Feriefondi tamatumani annertulaartumik eqqorneqartussaassaaq. Taakkuinnaanngitsut, soorunami aammattaaq Socialfonderput.

Pilersoqatigiittussaaitaanerup taamaatinneqarnera

Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnera januaariip aallaqqaataani 2024-mi atuutilerpoq. SIK-miit ajorinngilluinnarparput aappaasut isertitaat aallaavigalugu utoqqalinersiat milliartortinneqartarnerisa atorunnaarsinneqarnerat, tamannalu pissusissamisoorluinnartutut isigaarput. Ilami aappaasut isertitaat aallaavigalugu utoqqalinersiat millilerneqaraangata ilaatigut nungungajallugit aappaasup utoqqalinersiaqartup ukiuni 40-50-ini sulereersup qinnuuloortunngortinneqartarnera akuersaarneqarsinnaanngilluinnarmat.

Nuannaarutissaavoq kiisami aappasoq suliunnaareersoq aapparmi sulinera pillugu utoqqalinersiaminik ilanngaassutsittarunnaarmat. Ilalu qutsannaqaat ilaasortagut soaraarninngoreersimasut aammalu soraarninngortussat. Pilluaquagut.

Tulliullugu anguniagassarput tassaavoq utoqqalinersiat qaffasinnerulersinneqarnissaat, aammalu utoqqalinersiaqarluni saniatigut isertitaqarsinnaanerup qaffanneqarnissaa. Isumaqarpugut ullumikkut utoqqalinersiat annikippallaartut, aammalu isumaqarpugut qummut tillægspensioninut, tassa saniatigut isertitaqartarnissamat killissarititaasoq qaffanneqartariaqartoq, makku pissutigalugit:

Siullermik, nunatsinni utoqqalinersiaqartut Danmarkimi utoqqalinersialinnut sanilliullugit annerusumik akileraartinneqartarput, aammalu inummut ilanngaat Danmarkimi utoqqalinersiuteqartunut sanilliulugu annikinnerusarluni. Taamaattumik saniatigut isertitaqarsinnaanermnut killissarititaasoq qaffanneqartariaqarpoq.

Aappaattut, maannakkut sumiiffiit ilaanni sulisussaaleqivugut, taamaattumillu saniatigut isertitaqarsinnaanermut killissarititaasoq qaffanneqaraluarpat utoqqalinersiuteqaraluarluni saniatigut sulerusunnermut tamanna annertuumik kajumissaataassagalarpoq. Taamaattumik saniatigut isertitaqarsinnaanermut qummut killiliussa qaffanneqarniarli.

Pingajuattut, SISA-mut katersisut apeqqusiisalerput sooq katersissanerlutik nalunagu SISA-miit pisartagaqalerunik utoqqalinersiassaminnik ilanngartuiffigineqartalertussaallutik.

SISA pilersinneqarpoq utoqqartatta atugarissaarnerulernissaat siunertaralugu, siunertarlu ajunngilluinnarpoq. SISA-li sulii "inuusuppoq" katersallu sulii akunnallutik, tassa ima sulii annertutiginatik inuussutigineqarsinnaallutik.

Inuiaqatigiit inuulluataarnerulernissaat

Isumaqatigiissutigisinnaagunarpurput tamatta pingaartitalutigu inuiaqatigiit inuulluataarnerulernissatsinnut ilinniagaqarneq aqquataassasoq nalitooq. Taava kalaallit ilinniagaqassusiat qaffasinnerpaaq qiviaraanni procentinngorlugu imatut isikkoqarpoq:

2022-imi ilinniagaqarneq qaffasinnerpaaq 16-74 ukiullit	2002	2012	2022
Meeqqat atuarfiat ilinniakkatut qaffasinnerpaaq	72%	65%	59%
Inuusuttut ilinniarfii ilinniakkatut qaffasinnerpaaq	20%	24%	28%
Ingerlaqqiffiusumik ilinniarsimasut	8%	11%	13%

Kisitsisinik aallerfik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Tassa 2022-mi inuiaqatigiit 16-niit 74-inut ukiullit qaffasinnerpaamik ilinniagaqartut 59 procentii meeqqat atuarfiannit anigamik ilinniagassanut allanut ingerlaqqissimangillat. Ukiuni 20-ni taanna kisitsitigut takuneqarsinnaasutut qujanartumik appariartuinnavissimavoq, tassami 2002-mi inuiaqatigiit qaffasinnerpaamik ilinniagaat, tassalu meeqqat atuarfinni 72 procentiusimavoq.

Taavalu inuusuttut ilinniarfii, soorlu efterskole aammalu GUX inuiaqatigiit 16-niit 74-inut ukiulinni qaffasinnerpaamik ilinniagaattut qujanartumik qaffakkiartorpoq, tassa 2002-mi 20 procentiusinnarlutik massakkut 28 procentinngorsimapput. Taamatuttaaq ingerlaqqiffiusumik ilinniarsimasut kigaakkaluartumik qujanartumilli aamma amerliartuaarput, tassa 2002-mi 8 procentiusinnarlutik ukiut 20-t qaangiunneranni, tassa 2022-mi 13 procentinngorsimagami.

Qulaani kisitsisit saqqummiunneqartut inernilissagaanni immaqa sivilisugineqarsinnaavoq ukiut 20-t procentit atoratsigit ilinniagaqaleriartuaarnermut, kisianni tassa meeqqat atuariata qaffasinnerpaatut ilinniakkatut inissisimajunnaariartornera ilutigalugu ilinniarfinnut ingerlaqqittarneq annertusiartuaarpoq. Immaqa oqartoqarsinnaavoq inuiaqatigiinni ilinniagaqarnissamik pingaartitsineq qujanartumik annertusiartorpoq.

Taamaalerarluta inuulluataarnerulernissamut aqutissat allat qiviarutsigit, naak oqartoqartaraluartoq aningaasat toqugutta nassarunnanngikkigut – aammami iluoommat, kisianni puigussanngilarput kisimiinnginnatta. Kinguaaqarpugut nunatsinnik ingerlatitseqqiisussanik, uagullu ullumikkut inuusugut massakut periarfissaqarpugut kinguaagut taakku siunissami aningaasarsiorfissaannik aqutissiutissallugit sapinngisamik pitsaanerpaamik nunatsinnik ingerlatitseqqiiniassammata.

Taava inuulluataarnerulernissamut tunngasoq aamma alla:

Nunatsinni aatsitassarpassuit periarfissatut ammasumik isiginnittaaseqarfiginagit inatsisiliorartoqarpoq, oqaannaraanni naalakkersuinikkut uungaannaq isigaluni aalajangersaasoqarpoq. Aatsitassarpassuit attorneqaqqusaanatik uninngaannarput. Aatsitassarpassuit qalluinnarissat nunarsuarmi piumaneqaqisut aningaasarpassuarnik nalillit, inuiaqatigiit atugarissaarnerulernissaannut atorneqartussaagaluit, peqqinnissaqarfitsinni napparsimasunut pisariaqartitsingaartunut atorneqartussaagaluartut, pingaartumillu inuiaqatigiit ilinniartitaanerisa annertusarnissaanut atorsinnaasagut mattullugit naalakkersuisoqarpoq.

Nunattalu aningaasatigut isertitai amerliartoratik. Tupinnanngitsumik. Allanimmi isertitaqatiginerulersinnaasatsinnik tunisassiorfeqanngilagut. Tassa aalisakkat sulikisiisa qaqugumorsuaq isumalluutigigallassuagut – makkulu aatsitassaait.

Nunatsinni inissianik sanaartorneq

Ukiuni arlaqaleqisuni amiilaarnaannartorsuarmik inissianik il.il. Nuummi sanaartornerujussuaq ingerlasimavoq. Illoqarfimmi angalagaanni kranit kisissaanngitsut. Massakut soorlulusooq ullormiit ullormut sanaartornerujussuaq uneriisaartoq.

Tamatuma saniatigut inissiat illut tunineqartarnerat aamma ullormiit ullormut unikaallariarujussuuartutut isikkoqalerpoq. Taamatut inissittoqarneranut pissutaasut ilagivaat udlånsrentep 5 procentimut inisseriasaarnera, tassa atorniartilluni erniap qaffannera.

Soorunami taamatut inissittoqarnera ernumalersitsivoq, tassami maannakkut sanaartorfimmi qujanartumik aamma nunaqqaterpassuagut sullipput, immaq nunaqavissut sanaartorfimmi sulerusuttut tamarmik sullillutik. Mittafiliornermi qujanartumik aamma nunaqavissut arlallit sulipput.

Taavalu sanaartugassanik allanik pilersaaruteqartoqanngippat naatsorsuutigineqarsinnaassaaq suliffissaaleqinerup annertuseriataarsinnaanera. Kisianni assersuutigalugu maannakkut Nuummi kollegiassat sanaartorneqarput. Tamatumalu saniatigut suut sanaartorniarneqarnersut ilisimaqqissaanngilarput.

Kisianni ilisimavarput Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni erngup nukinga atorlugu kallerup inniliorfik allilerneqartussaasoq, ilisimaqqissaanngilarpulli sulisunik qassinik pisariaqartitsissanersoq. Taamaattumik soorunami ernumanalaarpoq suliffissaaleqinerup qaffariataarsinnaanera. Taamaattoq maannakkut Naalakkersuisut pilersaaruteqarput aserfallatsaaliineq 2026-mit aallartinniarlugu (akuerineqassappat), tamannalu soorunami aamma suliffissaqartitsiniartussaavoq.

Nuummi suliffeqarfik Atcon paasiniaavigikannersimavarput ukiuni tulliuuttuni suliassaat qanoq inissisimanersut, aammalu ukiuni tulliuuttuni sanaartornerup inissisimanissaa qanoq isigineraa. Nalunnginnerarpaat sanaartornerujussuaq unikaallattussaasoq, maannakkullu tamanna pilerunartoq. Kisianni qujanartumik oqariartuutigaa aappaagumut suliassaqarlutik, tamanna toqqissiallannarpoq.

Aammali soqutiginarumik oqariartuuteqarput: Nunami maani ilinniartitaanermi Danmarkimi ilinniartitaaneq assilinnarneqarsinnaanngilaq, maani allatut inissisimagatta. Assersuutigalugu sanasunngorniat siammassinnerusumik ilinniartinneqarsinnaannginnerlutik, soorlu aamma betonilerisinnaasunngortillugit, killormullu aamma betonilerisut sanaartorfinni sanasutut atorsinnaanngorlugit. Tassami maannakkut Nuummi sanaartornerujussuaq unikaallamat betonilerineq soorunami unikaallassaaq, kisiannili aserfallatsaaliinermi sanasut pisariaqartinneqalertussaallutik.

Assersuutigineqarpoq Kommuneqarfik Sermersooq aalajangersimasooq paaqqinnittarfinnik sanaartoqqinniarani, perorsaasussaqaanngimanngooq meerartaartartullu ikiliartormata.

Soormi allatut eqqarsarutta ilinniartitaaneq maanga nunamut naleqqussarlugu aqqis-suullutigu. Taamammatt realkompetence atorlugu – tassa inuit sulinikkut misilittagaat tunngavigalugit – ilinniartitsinerit sukkanerusumik ingerlanneqartariaqalerput. Assersuu-

tigalugu qanga barnemedhjælperit ilinniartitaanerat ukiuni marlunni ingerlanneqartarpoq, aammalu meeqqat perugaat inuiaqatigiinni ullumikkut annertuumik suleqataapput.

Aamma paaqqinnittarfinni inini sulisut qanoq aggulunneqarnerat ullumikkut piviusunut naleqqussarneqarsinnaavoq, nassuerutigalugu ullumikkut piumasaqarneq nammassinnaangikkipput, tassa ineeqqami ataatsimi pinngitsoorani ataatsimik pædagogeqassasoq.

Maannakkut ilinniartitaaneq imatut aaqqissuunniarsaraarput ilinniarneq nunarsuarmi sumiluunniit atorineqarsinnaasariaqartunngorlugu. Imaannerpa ilinniartitagut naammasippata nunarsuarmut sumulluunniit suliaortinniaratsigit, uffalu maani nunami anner-toqisumik pisariaqartillugit. Soorunami pisariaqarpoq nunarsuarmioqatitsinnut ilinniar-titaanikkut il.il. unammillersinnaanissarput, kisianni isumaqarnarpoq tamanna allakkut aaqqinneqarsinnaasoq.

Tusatsiagaavoq (uppernarsagassaq) kalaaleqatigut dansk standard aallaavigalugu ilinniar-simagaluartut Danmarkimut nuuttut ilinniagartik aallaavigalugu sulinissaminut tigujumaneqartangitsut – amerlasuutigullu ilinniarsimangitsutut sulisinneqartarlutik. Taava taanna dansk imaluunniit international standard sumut qanorlu atussagatsigu? Illuatu-ngaatigulli danskit Danmarkimi suliffissarsisinnaangitsut maani qujarutingaarlugit atorfini-tsittarlutigit.

Mittarfiit nutaat aammalu Kangerlussuarmi mittarfik

Politikkikkut ilisimatinneqartuarsimavugut Kangerlussuarmi mittarfik aaqqissuunneqarnis-saa akisuallaassaqqimmat atorsinnaajunnaalersoq, timmisartorsuarnullu angisuunut miffi-gineqarsinnaassangitsooq, ilaatigut aamma aserfallatsaalineqarnissaa akisuallaassaqqim-mat.

Tamanna aallaavigalugu angisuunik marlunnik ataatsimillu mikinerusumik mittarfiliorto-qarpoq, koruunit milliardit qassiugaluarnersut atorlugit. Tamatuma kingunerisaanik aam-ma Air Greenland Nuummumut Ilulissanullu nutsertariaqalerpoq 300 millionit kronit atorlu-git.

Taamaalereersoq nalunaarutigineqariasaarpoq Kangerlussuarmigooq mittarfik isasuuler-soq ajorunnaariasaartoq, timmisartorsuinngooq miffigiinnarsinnaassavaat.

Selskabiliortoqarpoq Greenland Airports Mittarfeqarfiit A/S-imik taallugu. Qeqqata Kom-muniata qangalili suaartaatigaa Kangerlussuarmi mittarfik atuutiinnartariaqartoq, imatut paasillugu timmisartorsuit Kangerlussuarmut mittuaannarsinnaasariaqartut. Taamanikkut ajornartinneqarpoq, Mittarfeqarfiit imminnut akilersinnaanerat innarlerneqassammat Kangerlussuarmut timmisartorsuit mittassappata.

Kisianni tassa paasinarsivoq tamanna soqutaajunnaarsimasoq, tassa paasinarmat umiar-suit takornariartaatit Kangerlussuarmi ilaasuminnik paarlaatsitsinissaminnut pilersaarute-qartut, aammalumi ullumikkut taamatut iliortarput.

Qangaana Kangerlussuarmi mittarfik mittarfiit nutaat imminnut akilersinnaanerannut akornutaajunnaariasarami, timmisartorsuarnut allanut miffigineqarsinnaanngorluni?

Niuerneq suliffinnillu nutaanik pilersitsiortornissaq

Qanittukkut Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit nalunaarusiaminnik saqqummiip-put, oqariartuutigalugu nunarsuarmi aningaasarsiornermi ilaatigut Ruslandip Ukrainemut sorsunnaera pissutaalluni ajutumeerfiusumi Kalaallit Nunaat eqqorneqannginnerpaajusoq – pissutaallutik uuliap akiata paarnaaqqanera, maannakkut aalisakkat akigissaarnerat kii-salu naalagaaffiup aalajangersimasumik ataatsimoortumik tapiissuteqartanera.

Sooruna nalunaarusiaq taanna uagutsinnut pingaaruteqartoq?

Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit nalunaarusiaminni oqariartuutigaat uuliamut gassimullu aningaasartuutit qaffakkiartorneri pissutigalugit ilimagineqartariaqartoq akit qaffakkiartulissasut. Tamannalu malugereerparput. Aamma ersarivissumik oqariartuuti-gaat pisortat aningaasartuutaat appartinngikkutsigit amigartooruterput annertusiartuin-nassasoq, aningaasartuutilli appartinneqarnianngippata, taava isertitassanik allanik nas-saartariaqartugut.

Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit oqariartuutigaat massakkut qanoq iliuuseqan-ngikkutta ukioq 2035-imit ukiumut 1 milliard kronit amigaatigilissagigut. Aamma oqariar-tuutigaa nutserneq inunngortartullu amerlassusiat taamaaginnassappata 2050-imi Kalaal-lit Nunatsinni inunngortut 39.000-innanngorsimassasugut.

Aperisoqarsinnaavoq Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit Nunatta aningaasaqar-niarnera pillugu saqqummiuttagaat uagutsinnut qanoq soqutiginaateqarpat?

Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit nalunaarusiaminni oqariartuutigaat nunatta aningaasaqarnera pitsaanerpaajunngitsoq, allaat oqariartuutigalugu pisortat atorfinitsitseqqitariaqanngitsut. Tassa taamatut paasineqartariaqarpoq.

Nalungilarput tamanna ajornarluinnartoq, tassami suliffeqarfippassuit, soorlu paaqqinnittarfiit, utoqqaat angerlarsimaffii peqqinnissaqarfillu sulisussanik amigaateqarput, atorfinitsitsisoqaqqissanngippallu ilaasortagut sinneruttut qimuttorujussuannngussapput. Tassa aningaasaqarnerup imminut kaavijaaartilernilissaa, isertitaqarfiusinnaasullu amerlinissaat periarfissatuaalerpoq.

Sineriassuatta inuerukkiartornera, SIK-mit ukiuni arlaqalersuni uparuarneqartartoq, Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit aamma taamaalillutik oqariartuutigaat.

Nunatta Kujataaniit nutsernerujussuaq immikkut taaneqarmat taava aperisoqartariaqarpoq Kujataa taama alianaatsigisorsuaq sooruna inuit qimarrattut? Imaalissanerluni naggataatigut Kujataani savaatillit kisinngoruttut, sinneri inuussutissaqannginnamik avannammut qimarrattut? Aamma aperisoqarsinnaavoq: Kujataata alianaannersua inuussutigineqarsinnaava?

Taamaappasinngilaq, taamaammat pisariaqarluinnarpoq Kujataani inuussutissarsiutinik nutaanik pilersitsinissaq. Qaqortumi mittarfiup sananeqarnissaa soorunami iluaqutaassaaq. Kisianni mittarfik naammassippat taava?

Mittarfittaarpanngooq illoqarfik siumut aallassaaq. Paamiut siumut ingerlava? Naamik. Mittarfittaartortuni Paamiut kisimiinngilaq. Siumut aallartoqassappat mittarfiit imminerminni kisimik naammangillat. Aamma allanik inuussutissarsiutigineqarsinnaasunik pilersitsisoqartariaqarpoq mittarfiit atorneqarnerussappata.

Nuummut nuttarnerujussuaq ingerlaannassappat soorunami aamma sinerissami ilaasortaqarniarnerput innarleriartulissaaq, tassanilu imaannaangitsumik suliassaqarpugut.

Nuummut imaluunniit illoqarfimmut allamut ilaasortagut nuuppata taava malersorlugit ilaasortaaginnarnissaat isumagisariaqarparput. Taamaangippata ilaasortagut sumiiffinni ikiliartupiluulissapput, tamannalu soorlu aamma erseriartulereersoq.

Taamaattumik sinerriassuatta inerukkiartuinnarnera politikikkut isummerfigineqartariaqalerpoq qanoq iliuuseqarfigineqarluni. Apeqqutaaginnarpoq politikernit akueriinnarneqarnersoq. Akueriinnarneqarsimappallu Nuummi annertuumik qanoq iliuuseqar-

toqartariaqalerpoq, tassami inissiarpassuarnik amigaateqarpugut, paaqqinnittarfinni sulisussanik amigaateqarpugut, peqqinnissaqarfanni sulisussanik amigaateqarpugut il.il. Minnerunngitsumik utoqqaat illui aammalu angerlarsimaffinni ikiortit eqarsaatigalugit taamatut sulisussaaleqineq ingerlaannassappat aammalu utoqqaat illuini inissaaleqineq ingerlaannassappat, uagut soraarninngorutta isumaginissaqanngilagut.

Nunarput qanoq ineriartortinneqarniarnersoq siumut ukiunut 30-nut isigaluni aaliangertoqarnissaanut piffissanngorpoq. Equngasumimmi nunatta ineriartortinneqarnera pingitsoorani uagut sulisartut kattuffitsinnut kalluaasussaavoq. Maannakkut takusinnaareerparput sinerissami ilaasortagut ikiliartortut.

Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit oqariartuutaat, tassa taamatut ingerlaannassagutta, soorlu inunngortartut amerlerianngippata aammalu nunatsinni aallartartut amerliartuinnassappata, taava ukioq 2050-mi Kalaallit Nunatsinni inunngortut 39.000-innangorsimassasugut – taanna oqallinnissaarsuarmik aallartitsisariaqaralarpoq.

Immaqa ima eqqarsartoqassagalarpoq: Taamanikkornissamut maani nunami uanga qimagutereersimassagama tamanna sussagakku? Kisianni taamatut eqqarsaannarsinnaanngilagut. SIK-p siulersuisuunerinut ilaasortat ilaat 2050-mi piukkunnarseruttorsimassapput, tassami ukiup taaneqartup tungaanut ukiut 25-iinnaat eqqartorpagut. Taannaannaanngilaq. Taamanikkornissamummi ilaasortagut qanoq inuussappat, kikkunnit sulisoringeqassappat, aammalu taakkununga atugassarititaasut qanoq issappat?

Taamatut inissikkiartornerput meeqqatta ernuttattalu inuuniarnerannut taamanikkornissamut qanoq sunniuteqassava? Pisussaavugut manna nuna qimassallugu sapinngisamik kinguaassatsinnut ilaasortassatsinnut atugassarititaasussat pitsaanerpaatillugit.

Nunatta niuernikkut aningaasarsiornera

Nunatsinniit avammut tunisagut, taavalu avataaniit uagut pisiagut imminnut ataqatigiilluinnarput. Taanna taaneqartarpoq nunatta niuernikkut aningaasarsiornera (handelsbalancen). Tamanna ukioq 2023-mi qanoq isikkoqarnersoq kisitsisinngorlugu ataani takutinneqarpoq.

Nunatta niuernikkut aningaasarsiornera	2023
Avammut tunisat	6.011.458.000
Avataaniik pisiat	6.238.949.000
Tunisanit pisiniarneq annertuneruvoq	-227.491.000

Nunatsinni avataaniit pisiniartarnigut sumingaanneeneri ataani takutinneqarpoq.

Nunat pisiniartarfigut	2023	Procent
Danmark	4.116.355.000	66,0%
Sverige	822.644.000	13,2%
Tyskland	159.873.000	2,6%
Kina	133.739.000	2,1%
Island	118.620.000	1,9%
Frankrig	107.939.000	1,7%
Færøerne	64.423.000	1,0%
USA	56.709.000	0,9%
Nunat allat	658.647.000	10,6%

Tassa pisiatta annertunerpaartaat Danmarkimiit pisiarisarpagut, pisiatta 66 procentii Danmarkimeersuummata. Sverigemiit aamma annertungaatsiartumik pisiniartarpugut, tassa 13,2 procent. Tysklandimiit Kinamiillu pisiniangaatsiartarpugut, kisianni aamma Island Frankrigilu pisiniarfigingaatsiartarlutigit.

Nunat tunisiffigisartakkagut qiviarutsigit (eksport), tassani tunisassiatta 85,8 procentii Danmarkimut tunisarpagut. Tamatuma saniatigut Islandimut 4,1 procentinik Savalimmiunullu 0,7 procentinik tunisaqartarluta. Tului Nunaannut, Kinamut Japanimullu tunisaqarneq ajorpugut – taamatut isikkoqarpoq.

Nunat tunisiffigisartakkagut	2023	Procent
Danmark	5.156.182.000	85,8%
Island	248.879.000	4,1%
Færøerne	44.535.000	0,7%
Tyskland	18.000	0,0%
USA	8.000	0,0%
Storbritannien	-	0,0%
Kina	-	0,0%
Japan	-	0,0%
Nunat allat	561.836.000	9,3%

Una eqqumiiginalaarpoq: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiani nalunaarsukkat naaper-
torlugit Tuluit Nunaannut, Kinamut Japanimullu tunisaqarneq ajorpugut. Nalunngilarpulli
Royal Greenlandip, Polar Seafoodip allallu aalisarnermik ingerlatseqatigiiffiit tunisaasa
annerpaartaat taakkununga nunanut ingerlasartut. Taamaalilluni Nunarput avammut
tunisaqangaangitsutut isikkoqarpoq, Danmarki eqqaassanngikkaanni. Nunanit allanit
isigalugu nunarput nunanik allanik niueqateqanngilaq.

Taannalu suli annertunerusumik paasisaqarfigissallugu assut soqutiginarpoq. Royal Green-
landip pisani ilumut Danmarkimuinnaq tunisarpai? Tunisassiorneq avammullu nunanut
allanut niuernertaa Danmarkimi ingerlanneqartutut isikkoqarpoq. Taava apeqqutinngor-
poq tamanna allanngussava Royal Greenlandip qullersaqarfia nunatsinnut nuunneqass-
appat? Nunatta tunisassiorneq nunanullu allanut niurneq ingerlatilissavaa? Taamalu
Naatsorsueqqissaartarfimmi allassimasuutigilerlutigit nunanut allanut niurutigisagut?
Taamalu avataaniit niurfigissalluta soqutiginarnerulerluta?

Aalisakkanik nalittorsaanissaq pisariaqarluinnarpoq

Aalisarneq pillugu inatsit nutaaq sivisuumik oqallisigineqareerluni assortuussutaasareer-
lunilu siorna Inatsisartunit akuersissutigineqartoq SIK-mit soorunami soqutigeqalugu ma-
linnaaffigalugulu oqalliseqataaffigisarsimavarput. Ilami tamatumani pineqarpoq nunatta
pisuussutaasa qanoq atorineqarnerat – inuiaqatigiinnut tamanut, minnerunngitsumik suli-
sartunut taakkualu ulluinnarni inuunerannut, attuisoq.

Aalisarneq pillugu inatsisip piareersarneqarnerani isummorsorfigisarpassuarisimasavut
innersuussutigalugit matumuuna aalisakkanik qaqqineqartartunik nalittorsaanissap pisa-
riaqarluinnarnera erseqqissarusunnarpoq.

Siulersuisuunerit isumaqarput aalisakkat nunatsinniit annittakkatta amerliartornerisa
kingunerisaannik nunami suliassat annikilluartuinnartut. Qanoq pitsaatigissagaluarpa
nunatsinni aalisagartagut nammineq tunisassiarisartuugutsigit. Aamma maannakkut aali-
sakkat raajallu tulaanneqartartut ikiliartorput. Taamaattumik aalisakkanik nalittorsaaneg
aallartinneqarsinnaasariaqartoq siulersuisuunerit isumaqarputtaaq, taamaalillunimi sulif-
fissanik pilersitsisoqassaaq, soorlu Paamiuni illoqarfinnilu allani.

Timmisartukkut aalisakkat aallarunneqartarnissaat siulersuisuunerit apeqquserpaat. Paasisinnaavaalli unnukkut aalisakkat sassaalliutaasarnissaat siunertaralugu taama iliortoqartariaqarpat. Kisianni aalisakkat Danmarkiliaanneqassappata tassani tunisassiari-sassanngorlugit, tassunga siulersuisuunerit isumaqataanngillat.

Tassami tunitsivinni sulisartut akissarsiaat annikitsuinnarmik qaffakkiartorsimapput, illua'tungaatigut aalisartut isertitaat qaffakkiartupiloorsimasut. Qineqqusaarnermi annertuumik aalisarneq sammineqarpoq, sulisartullu eqqartorneqassanatik. Eqqarsaatigineqanngilaq aalisartoq tunisisinnaanngitsoq sulisartoqanngippat.

Aamma qineqqusaarnermi ilaasa kissaatigaat Royal Greenland matuneqassasoq, taamaalissappalli taava privatinit, Polar Seafoodimit ingerlanneqaliinnassooq. Sooq Royal Greenlandip pigiinnarnissaa soqutigisarissanngilarput? Royal Greenlandiana suliffeqarfik uagut inuiaqatigiit nammineq pigisarput. Aap, takuarput aalisakkanik raajanillu tulaassuineq appariartortoq. Taamaattumik aalisakkanik nalittorsaaneq ilumut taassaavoq aqqutissaq.

Aatsitassarsiorneq

2021-imi Ataatsimeersuarnerup aalajangerpaa aatsitassarsiorneq SIK-miit tapersersussagipput uranimik akoqarpat akoqanngippalluunniit. Kisianni ilisimavarput nunarput tamar-mi uranimik akoqartoq annerusumik minnerusumilluunmniit.

Inatsisartut ataatsimik amerlanerussuteqarlutik aalajangerpaat aatsitassaq uranimik 100 ppm-imik akoqarpat taava aatsitassarsiorneq ingerlanneqarsinnaanngitsoq. Imatut paasinarninngortinneqarsinnaavoq: Maannakkut Kuannersuarni aatsitassaq 0,03 grammimik akoqarpoq. Inatsisartullu ataasiinnarmik amerlanerussuteqarlutik aalajangerput aatsitasamik piiasooqassappat aatsitassaq uranimik taamaallaat 0,01 gram-mimik akoqassasoq. Kuannersuarnilu akua 0,03-iulluni.

Tamaattumik uagut SIK-mi nammineq qanoq iliuuseqarsinnaavugut inuiaqatigiinnut paasititsiniaassalluta. Paasititsiniaanermi ilinniarfiit aallaqqaasiutigineqarsinnaapput, soorlu Damnarks Tekniske Universitet suleqatigalugu, imaluunniit Canadamiut suleqatigalugit. Isumaqarnarpoq paasisitsiniaalluta maannangaq aallartereertariaqartugut, tassami paasinarmat qinersisartut annertuumik misigissutsit aallaavigalugit isummersortut, ilisimasat aammalu ilisimasariaqartut aallaaviginagit.

Innuttaasut ukioq 2050-imi ikilisimassapput

Sumiiffinni assigiinngitsuni innuttaasut amerlassusissaannik naatsorsuinermi misilittakkat aallaavigalugit naatsorsuutit inerneru 1. januaari 2024-mi Kalaallit Nunaanni innuttaasut suaassusaannik, ukiuini, nunassittarnerillu suussusaannik aallaaveqartut ukiut 2050-imut qanoq isikkoqarumaarsinnaaneritut naatsorsuutaapput.

Innuttaasut Kalaallit Nunaanni inunngorsimasut 2050-imi tallimararterummik ikilisasasut ilimagilluinnarneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni inunngorsimasut taamaallaat innuttaasut amerlassusissaannik naatsorsuinermit tunngavigineqarput. Naatsorsuutigineqarpoq Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut 2024-misulli allanngorsimassanngitsut.

Innuttaasut naatsorsornerat, ukiuni immikkut qinikkani

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Ukiup aallartinnerani	55.992	56.699	55.030	53.001	50.777	48.546	46.390
Kalaallit Nunaanni inuusimasut	50.254	49.957	48.288	46.259	44.035	41.804	39.648
Inunngortut	849	729	645	574	542	521	502
Toqusut	517	501	522	539	552	543	519
Kalaallit Nunaannit nuuttut	1.364	1.269	1.228	1.188	1.102	1.033	966
Kalaallit Nunaannut nuuttut	933	731	745	735	676	634	581
Kalaallit Nunaata avataani inunngortut	5.738	6.742	6.742	6.742	6.742	6.742	6.742
Ukiup naanerani	55.893	56.389	54.670	52.583	50.341	48.125	45.988

1960-ikkunni inunngorsimasorpasut ukiuni tulliuuttuni ukioqqortussuserisassaasut malilugit toqusartut amerlanerulissapput, kisianni ilimagineqarpoq siornatigut inuusartunit utoqqalinerusassasut. Innuttaasut agguaqatigiissillugu ukioqqortussusaasut 2024-mi 35,5-iusoq 2050-imi 39,5-imut qaffassooq.

Ukiut qulit matuma siorna meeqqat ukiumut inunngortut 800-t missaaniittut maanna meeqqiornerup annikinnera pissutigalugu ukiut qulit qaangiuppata 600-t missaaniilersimanissaasut naatsorsuutigineqarpoq.

Ukiuni tulliuuttuni 40-ni ilimananngilaq pilersuisussanut naatsorsuutit allanngungaarsissaasut, utoqqaat meeqqallu nikingassutaasut tunngavigalugit.

Titartagaq 1, pilersuisussanik naatsorsuinerit, 1979 – 2050

Pilersuisut 18-66-inik ukiulit

Skemami qulaaniittumi ilanngussuunneqarput inunngortartut, toqukkut qimaguttut, maanga nunamut nuuttartut, maangaanniillu aallartartut. Uanilu annertunerpaamik maluginiagassaq tassaavoq maani nunami inunngortartut ikiliartupiloornerat, taannaa- vorlu annerpaamik kisitsinik taamatut inissimalersitsisoq.

Nunatsinninngaanniit aallartartut kisitsisinngorlugit ilimagisamiit ikinnerupput. Tassami naatsorsueqqissaartarfiup naatsorsorsimavaa 2049-p tungaanut nunarput qimallugu aallartartut taamallaat 400-nik amerleriassasasut, tamannalu soorunami eqqissiallat-sitsigaluarpoq.

Aanali ajornartorsiutit ilaat: Naatsorsuutigineqarpoq maanga nunamut nuuttartut taamaallaat 352-inik amerleriassasut. Tassa nunarput qimallugu aallartartut maanga tikittartuniit amerlanerupput. Aamma takuneqarsinnaavoq maani inunngortartut 347-nik ikileriassasut.

Tassalu kommuninut (kommuninngorusuttunullu) tamakku annertuumik sunniute-qartussaapput. Tassami Kommuneqarfik Sermersuup anguniakkani iluatsissappagu, Nuummi 30.000-inik inoqalissasugut – soorlulu aamma iluatseqqajaalereeraa, maannakkummi Nuummi 20.000-it angoreeratsigit – taava sinerissami naak inussagut? Nanortallip immikkut kommuninngussaguni kikkut inugissavai? Maniitsoq immikkut kommuninngussappat kikkut inugineqassappat? Il.il.

Takorloorsiullu Ilulissat nammineq illoqarfittut kommuningussappat Avannaata sinnera-
ta naak inussai? Maannakkummi aamma takuneqarsinnaareemat Ilulissanut nuttarneq
annertusiartortoq. Imatut eqqarsaannassanerpugut: A'ajunngilaq uagut Iluliarmiugatta
uagutsinnut ajunngilaq, imaluunniit: Uagut Sisimiormiugatta uagutsinnut ajunngilaq,
imaluunniit: uagut Nuummiugatta torrak amerliartortugut ...?

Sukkummiuna tamanna sinerissami ilaasortatsinnut sunniuteqapilussasoq?

Utoqqaat amerliartorput. Kikkut illoqarfinni utoqqartagut sullisissavaat? Sulisummi sinne-
ruttunnguit ulapipiloortalissapput sulisussaqqannginneq pissutigalugu. Taava immikkut
namminneq kommuniulersussat qanoq aningaasalersussappat, tassami maannakkut
aalisagaq annertunerpaamik isumalluutaammat. Kisianni tassa akileraarutit taakkuupput
annertuumik pilersuisut. Imaappoq illoqarfinni sinneruttuni akileraarutit qaffangaatsi-
artariaqassapput imminnut pilersussagunik. Tamannalu soorunami ilaasortatta aningaa-
sarsiaasa pisissutigineqarnissaanut annertuumik innarliisussaavoq.

Nalunangilarlu kommunit sinneruttut namminneq kommuningornissartik sulissutigeri-
arlugu ajornartorsiulerunik ikioqqullutik kikkut saaffigissagaat: Naalackersuisut. Kikkuup-
pallu akiliisussat? Tamatta. Imaappoq taakku illoqarfiit kiserngoruttut ikiorserniarlugit
nuna tamakkerlugu akileraarut aamma qaffattariaqassaaq – aningaasarsiorluarfiusinnaa-
sunik allanik nassaartoqanngippat.

Taamaattuminguna ilaasortagut eqqarsaatigalugit oqallinnermi uani aamma akulerutta-
riaqartugut. Uagummi sulisartut kattuffigaatigut nuna tamakkerlugu sullissisussat, tassami
nunarput tamaat eqqarsaatigalugu sulisussagatta.

Qangatut kommuninut 17-inut uteqqissaagut?

Ukiuni arlaqalersuni illoqarfinni ataasiakkaani oqallisigineqartalerpoq aammalumi kissaa-
tigineqartalerluni qangatut nammineq kommunitut inissisimaqqilernissaq. Tassani oqallin-
nermi uagut sulisartut kattuffiattut qanoq inissisimavugut qanorlu inissisimassaagut? Qa-
noq eqqarsarpugut? Imatut inissisimassaagut: A'tassa asu, namminneq aaliangerniarlik,
akulerutissanngilagut, nammininguaq piniarlik?

Atagu – taama qangatut kommunitut inisseqqittoqassappat tamanna qanoq ilaasortat-sinnut sunniuteqassava? Isummeqataasariaqarpugut. Qanoq inuiaqatigiinnut minnerun-gitsumillu sineriassuatsinni ilaasortatsinnut qanoq sunniuteqassava illoqarfiit ilaat qangatut kommunitut inisseqqissappata?

Soorlu maannakkut Nanortalimmiut kissaatigivaat namminneq kommuninngorniarlutik. Kommunalbestyrelsimi tamanna akuerineqarpasippoq, imaluunniit? Maniitsormiut arla-leriaqalutik suaaruteqaqattaarput Sisimiormiut avinniarlugit, namminneq kommunin-ngoqqikkusullutik. Aamma maannakkut Ilulissat qangatut nammineq kommuninngorluni inissinneqassasoq kommunalbestyrelsip akuerisimavaa. Tunumiut aamma arlaleriarlutik oqariartuutigisarpaat immikkut aammattaq inissikkusullutik.

Siulersuisuunerit amerlanerussuteqartut isumaqarput kommuunit avissaartuuteqqinnis-saannut tapersiiniaratik.

Qinersineq

Nunami maani asasatsinni qinerseqqammerpugut – Inatsisartunut aammalu kommunal-bestyrelsinut. Maluginiarneqarpoq SIK-p siulersuisuunerinut ilaasortat ilaat pingasut Inat-sisartunut sassartut, tassa Ludvig Larsen, Qulutanguaq Berthelsen aamma Jess G. Berthelsen tamarmik immikkut partiimik attaveqarlutik qinigassanngortimmata. Tamannalu naapertuuppoq siulittaasup siornatigulli kajumissaarutigisartagaanut, tassa partiimut sumut ataneq apeq-qutaatinnagu sulisartut ulluinnarni atugaasa pitsanngorsaavigineqar-nissaat siunertaralugu politikikkut sunniiniartassasugut.

Taamaattumik nuannerpoq SIK-p siulersuisuunerinut ilaasortat pingasut Inatsisartunut qi-nigassanngortimmata, taakkualu ilaat ataaseq kommunalbestyrelsemuttaaq. Aamma qi-neqqusaarnermi neriussimagaluarnarpoq arlaat qinigaassasoq, suleqatigiinnikkut ulluin-narni sulisartut atugaat pitsanngorsaavigineqarsinnaammata. Kisianni arlaannaalluunniit qinigaanngilaq, tamannalu soorunami assigiinngitsunik nalilersorneqarsinnaavoq.

Siusinnerusukkat kattuffiup siulersuisuunerinut ilaasortani aamma qineqqusaartoqar-tarsimagaluarpog iluatsinngitsumilli. Soormitaavamiuna?

Imaasiinnarlugu tamanna nassuiaruminaappoq. Kisianni maannakkut Inatsisartuni anersaalissapput aalisartut – aalisarneq initoorujussuuvoq. Naammiuna sulisartunut illersuisup nipaa? Kisianni tassa sulisartoqatigut immaqqa taamatut kissaateqarsimangillat, tassa sulisartoqatiminnik Inatsisartunut isertitsissallutik. Siulittaasormi iluatsingajavikkaluarpog qineqqusaartuni 199-iusuni qinigaanerpaani 23-tut inissikkaluarami.

Taamaattoq suli sunniuteqarsinnaavugut. Partiit ilaasortaaffigisagut aqqutigalugit sulisartut ulluinnarni atugaat suli pitsanngorsaavigisinnaagatsigit, siulersuisuunerillu neriupput tamanna atorluarneqassasoq.

Kisianni tassa ukioormanna Inatsisartunut qinersineq immikkuullarissutut oqaatigineqartariaqarpoq, tassami nunarsuarmi tatisimaneqarnerput ulluni makkunani annertoqimmat amiilaarnaqalunilu. Taamaattumik immaqqa, malugalugu immaqqa, ukioq manna qinersineq nalilerneqarsinnaavoq USA-lerisut USA-lerisuunngitsullu akornanni qinersinerusoq.

Namminiilivinnissaq imaluunniit Free Association

Nunatta namminiilivinniarluni iliuusissaatut tulliuuttoq tassaasinnaavoq: Free Association

Tungaviumik inatsisissamik suliaqarnermut aammalu 2009-mi Namminersorlutik Oqartusaanerup atulerneranut tunngatillugu Free Association, tassa pituttugaanngitsumik naalagaaffeqatigiinneq, nunatta namminiilivinnissaanut periusissatut oqallisigineqartarsimavoq.

Free Association iluaqutigalugu Kalaallit Nunaat namminiilivissinnaavoq FN-imut ilaasortanngornissamut periarfissaqarluni, tamatumalu saniatigut tapiissutit assigiinngitsut isumaqatigiinniutigereernissaannut periarfissaqassaaq, aammalu suliaqarfiit allat, soorlu sakkutooqarneq eqqarsaatigalugu, naalagaaffimmit allamit isumagineqarnissaannut periarfissaqassaaq.

Free Associationili tungavigalugu naalagaaffinngorneq qanorpiaq paasisariaqarpa?

Caribiami Manerassuarmilu naalagaaffiit qeqertaaqqat nunasiaataajunnaarsaanermi periaatsimik tamatuminnga atuinerat sunik iluaqutissartaqarlunilu aporfeqarsimava?

Kalaallit nunap inuiisut inissisimaffiannut qanoq sunniuteqassava? FN-imut ilaasortanngorneq sunik iluaqutissartaqarlunilu unammilligassartaqarpa?

Apeqquutit taakku allarpassuillu tunngavigalugit Kalaallit Nunaata periarfissaanik paasininnissaq anguniarlugu DIIS (Dansk Institut for Internationale Studier) Ilisimatusarfik suleqatigalugu Nuummi maajip 24-anni 2023 isumasioqatigiinnermut kikkulluunniit oqal-liseqataaqullugit qaaqqusimmat aggerpugut.

Uggornaraluartumilli aallartiinnartut anisariaqarsimavugut isumasioqatigiinneq tuluttuin-naq ingerlanneqarmat. Nutserisussaqaannginneq pissutaanerarpaat. Taava tassa taamaalil-lutik Puerto Ricomiut, New Zealandimiut, Hollandimiut, Islandimiut, Savalimmiormiut, soorunami aamma danskit kalaallillu ikittuinnaat nunatta ingerlariaqqinnissaanut periar-fissanik tuluttut oqallipput, oqariartorfigineqartut paasisinnaanngisaannik.

Tamatuma takutiinnarpaa uagut kalaallit Danmarkiaqqamut pituttorsimangaaratta nuna-nut allanut appakaallutalu susinnaajunnaartarpugut nunarsuarmioqatigiit oqaasii, tassa tuluttut oqaatsit, sungiusimalersimannginnatsigit. Aammalu tamatuma takutiinnarpaa namminiileriartorniarluni siunertaqaraanni nunarsuarmioqatigiinnit oqaatsitigut paasine-qarsinnaasariaqarneq qanoq pingaaruteqartigisoq.

Taamaattumik nunatta Danmark kisiat naatsorsuutiginaagu aamma nunat allat naatsor-suutigisariaqarpai. Tassami nunarujorujussuarput uagut kalaallit 56.000-iinnaalluta ki-vissinnaanngilarput – ikiorteqartuartaqarpugut avataaniit. Peqqinnissaqarfippulluunniit nammineq kivissinnaanngilarput.

Sulisussat tikisinneqartartut qujanarsilik ullumikkut suli nakorsiarsinnaagatta.

Inatsisiliagulluunniit uatsinnut tulluussarlugit suliarisinnaanngilagut, kisianni tassa danskit inatsisaannik kopeeraluta, ugga aamma taakkunanga ilikkarneqarsinnaasut killeqartut. Inissiarsuit pisoqalilluinnartut Danmarkimiit 1 kronilerlugit pisimasagut tamassa akisun-gaartumik attartortiusaarpagut innuttaasut aningaasarsiutiginiarlugit – aammami aatsitas-saassuagut qalloqqullutik atorluaqqullugillu nilliaasaartut politikerit piumanngimmatigit innuttaasut aallerfigisariaqarpud. Ugga inuiaqatigiit nunartik inuuniutigilluakutsoorsin-naagaluaaraat.

Taamaattumik uagut Kalaallit Nunatta siunissaa pillugu isummersussalluta aammalu si-unissaq pillugu aalajangersaassalluta soqtiginerusariaqarpuput. Allamiut utaqqinagit, uagut nammineq ilungersuussinerput aallaavigalugu, nunatta siunissami qanoq isikko-qarnissaa sanarfisigu.

SIK'p politikikkut anguniagai Ataatsimeersuarnermi suliarineqarnerani namminiilivinnis-
saq taperserreqarpoq, unali Free Association pillugu siulersuisuuninngortussat misissu-
inermik ingerlatsisinnaapput.

Naggasiut:

Ataatsimoornissaq aatsaat taama pisariaqartigilerpoq

Nunarput malunnarpoq maannakkut assut annertuumik soqutigineqalersoq ilaatigut iller-
sornissaq eqqarsaatigalugu. Kisianni qanorpiaq-una pisoqartoq?

Eqqaamassajunnarsivarsi Trump siullermik præsidentiugami nunarput pisiariniarlugu oqa-
riartuuteqartoq, ersarivissumillu taamani nunatsinni naalakkersuisut siulittaasuannit Dan-
markimilu statsministerimit ersarivissumik ilisimatinneqartoq nunarput tuniagiangaangit-
soq. Taama itigartinneqarami Trumpip Danmarkimut tikeraassamaarnini taamaatippaa.
Tassalu paasinarpoq meeraaqqatut arrassimasoq itigartinneqarsimaninilu suli puttarsigaa.

Trumpip præsidentitut ivertinneqarnerminut atatillugu toqqaannartumik nunarput taan-
ngikkaluarppaa, oqarporli Amerika anginerulersinniarlugu. Soorunami tamanna tupaatigi-
neqarpoq, ilaatigut eqqarsartoqarluni nunarput pillugu taamatut oqaaseqarnersoq.

Aanali ajornartorsiutaanerpaasoq: Inuit ataasiakkaat uppilersitsipput Amerikamut atalis-
sagalarutta paradiisimut pissasugut. Uppilersitsipput suna tamarmi akikinnerulissasoq,
niueqatigiissasugut il.il. Taava aperisoqassaaq sunik niueqatiginiaripput. Maannakkut
Amerikarmiut piumagunik maani nunami aatsitassarsiorsinnaapput, kisianni tassa
paasinarpoq Amerikarmiut selskabii marluinnaat misissuiniarlutik qinnuteqarsimasut.

Aalisagaatigut ullumikkut tamangajaasa avammut niuerutigisareerpagut. Taava suunuku
allat Amerikamut tuniarniarigut? Amerikamummi pisiniarnissaq kajuminnanngilluinnar-
poq, taakani pisiassat akisoqimmata. Taava suninguku niueqatiginiarigut?

Trumpip oqaatigeqattaarpaa Danmarkip illersorsinnaangimmatigut nunarput tigu-
niarlugu. Arraa maannakkut Amerika piumaguni qanorsuaq Pituffimmi annertusaasinnaa-
voq unitsinneqarani, Pituffimmi pigereeramiuk. Taava sooruna ukiut sisamat matuma
sionratigut præsidentiugami Pituffimmi annertusaangila ernumasimaqiguni?

Taamaattumik namminiilivinnissaq peqqissaarullugu suliarineqartariaqarpoq. Tatisimaneqarluta namminiilivinnissamik taasitinneqassanngilagut. Aamma kisitsisinik eqqortunik peqaqqaartariaqarpugut taasitinneqassagutta. Eqqoriaaneq aallaavigalugu namminiilivinnissamut taasitinneqarsinnaanngilagut, taakkulu kisitsisit suliassat aguguagu naammassinneqarsinnaanngilluinnarput. Tassami namminiilivinnissamut taasitinneqassagutta kingunissai tamaasa ilisimaqqissaartariaqarpagut.

Ilaasortagut maannakkut isumaqatigiinniarnert tamaasa oqarfigineqartarput akissaqanngitsugut. Taava aningaasat suminggaanniit aaniarneraat paasisariaqarparput, ilaasortagut atugarlioreeqisut atugarliornerulissanngippata.

Maannakkut ilaat allaat oqalupput sukkanerpaamik namminiilivittariaqartugut. Atagu taava naatsorsuilaarsinnaavugut.

Maannakkut aningaasanut inatsimmi naatsorsuutigineqarpoq 2025-mi 4,4 milliarder kronik Danmark nunatsinnut tapiissuteqassasoq. Tamanna takuneqarsinnaavoq aningaasanut inatsimmi qupperneq 11-mi, konto 20.05.20. Taavalu uagut nammineq isertitassagut taamaallaat 1,6 mia. kr.-iupput. Taanna qupperneq 12-imi konto 24.10-mi takuneqarsinnaavoq.

Taava isertitassanik allanik qulakkeerinneqqaarata namminiilivissagutta ulluinnarni ilaasortatta atugaat qanoq inississappat? Peqqinnissaqarfinnut qanoq akiliuteqassaagut, aningaasarsianut qanoq akiliuteqassaagut? Tassami aningaasarsiaannarnut maannakkut 3 mia. kr.-it nunatsinni atortaratsigit.

Peqatigiiffiugutta, kattuffimmiikkutta, tamaatta SIK-juvugut. Akisussaaqataavugut ilaasortatta ulluinnarni atugaasa ajorseriannnginnissaannut. SIK tamatumani politikkeqarpoq. Tassani allassimavoq namminiilivinnissaq anguniarneqassasoq. Maluginiarneqassaaarli qaqugu tamanna pissanersoq allassimangimmat. Namminiilivissaguttami isertitassanik allanik ujarlerluta ineriartortitsisariaqarpugut. Tapiissutinik isumalluuteqarluni namminiilivittoqarsinnaanngilaq.

Namminiilivissaguttali nunarsuarmioqatitsinnik suleqateqartariaqarpugut – Amerika kisiat isumalluutiginaq, Danmark kisiat isumalluutiginaq. Inuiaqatigiinnilu ataatsimoornissarput aatsaat taama pisariaqartigilerpoq.

Ataatsimeersuarluarisi!